Materiały i Sprawozdania
Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego
Tom XVII
Rzeszów 1996

Wojciech Blajer, Sylwester Czopek

Osada z początku środkowego okresu epoki brązu w Dylągówce, woj. rzeszowskie (stanowisko 1)

I. WSTĘP

Stanowisko nr 1 w Dylągówce, gm. Hyżne, zostało odkryte na wiosnę 1994 roku, w trakcie prowadzenia badań powierzchniowych AZP (obszar 106—78/4). Już wówczas zwrócono uwagę na zagęszczenia licznego materiału ceramicznego, występującego na stosunkowo małej powierzchni. Mogło to sugerować znaczny stopień zniszczenia stanowiska, co w połączeniu z jego dużą wartością poznawczą spowodowało wytypowanie go do prac wykopaliskowych, które podjęto w sierpniu 1995 roku.

Omawiane stanowisko zajmuje niewielki stok w dolinie rzeczki Kaczmarki (ryc. 1), w terenie osłoniętym od wschodu i południa dość wysokimi wyniesieniami. Jest to teren należący do Pogórza Dynowskiego. Rozrzut ceramiki na powierzchni sugeruje zajęcie dolnej partii stoku na powierzchni około 0,5 ha.

W trakcie badań wykopaliskowych przebadano 156 m kw. powierzchni w centralnej partii stanowiska, w miejscu zarejestrowanego skupiska materiału ceramicznego (ryc. 2). Stwierdzono dość prosty układ stratygraficzny: pod warstwą 20—30 cm oraniny (I) zalegała różnej miąższości (0—30 cm) warstwa szarobrunatnej, gliniastej ziemi (II), pod nią znajdowała się niewielka warstwa „nadcalowa" (III), pod którą zalegał gliniasty calec, najczęściej w plamistym układzie biało-brunatno-żółtym (IV). Warstwa III nie była czytelna we wszystkich wykopach. Zarejestrowano 9 obiektów prahistorycznych, oraz biegnący z północnego wschodu na południowy zachód współczesny wykop pod dren (ryc. 2). Obiekty, bardzo płytkie, były czytelne już na głębokości 30—40 cm. Zawierały one niewielką ilość ceramiki, nieliczne bryłki polepy oraz bardzo drobne węgielki drzewne. Niewielka głębokość obiektów, a także charakter i zawartość wypełnisk, jednoznacznie wskazują na znaczny stopień zniszczenia stanowiska. O wiele więcej materiału zabytkowego w postaci fragmentów ceramiki wystąpiło w warstwach I—II. Skrajnie rozlokowane wykopy sondażowe (ryc. 2) w zasadzie nie dostarczyły żadnego materiału ceramicznego. Świadczy to o objęciu badaniami samego centrum stanowiska i o jego niewielkiej powierzchni.

II. MATERIAŁY

Obiekt 1 (wykop 2)

Prawie kolista, mała plamka (średnica około 18 cm w partii stropowej do 30 cm w dolnej), zalegająca do głębokości 16 cm od poziomu odkrycia (zarejestrowana tuż pod humusem). Odsłonięto ją w skrajnym wykopie w kierunku wschodnim (ryc. 2). Wypełnisko stanowiła jasnoszara glinka z drobnymi węgielkami i nielicznymi okruchami polepy. Materiał zabytkowy to jedynie 2 okruchy ceramiczne.

Obiekt 2 (wykop 5)

Zarys nieregularny, sugerujący owal o „calcowym wypełnisku środka" (ryc. 3). Głębokość obiektu 2—14 cm, a jego wymiary sugerują średnicę około 2 m. Wypełnisko jednolite, szarobrunatne. W pobliżu stwierdzono inne, niewielkie zaciemnienie, wydzielone jako obiekt 4. Inwentarz: 14 fr. ceramiki, w tym: 1. 4 fragmenty z jednego naczynia o nieznacznie wychylonej krawędzi i lekko stożkowatej szyjce, powierzchnie zniszczone (pierwotnie brunatne, gładkie?), w domieszce duża ilość tłucznia ceramicznego; średn. wylewu 36 cm (tabl. I, 1). 2. 6 fragmentów z naczyń o szarobrunatnych, gładkich powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 3. 2 fragmenty o podobnej technologii, jednak bez domieszki tłucznia ceramicznego. 4. 2 fragmenty ceramiki o szorstkich, brunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny.

Obiekt 3-3A (wykop 5, 5A, 9)

Nieregularny i niepełny owal o „calcowym wypełnisku środkowej części" (ryc. 4). Pierwotnie wydzielono tu dwa obiekty — 3, odpowiadający części północnej i 3A, będący w istocie częścią południową. Wymiary obiektu to około 4 x 5 m. Wypełnisko stanowiła szarobrunatna glinka z fragmentami ceramiki, polepą i drobnymi węgielkami. Wszystkie profile mają kształty nieregularne, nieckowate, sięgające do głębokości 30 cm. Obok zarejestrowano ślad po słupie.

Inwentarz: 1. Fragment naczynia z ornamentem pionowych, szerokich żłobków; powierzchnie szarobrunante, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 2). 2. Fragment brzegu naczynia z pogrubioną krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 3). 3. Fragment naczynia z nieznacznie rozchylonym wylewem o prostej krawędzi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 4). 4. Fragment środkowej części naczynia z dwiema poziomymi listwa-

BIBLIOTEKA MUZEUM RZESZÓW

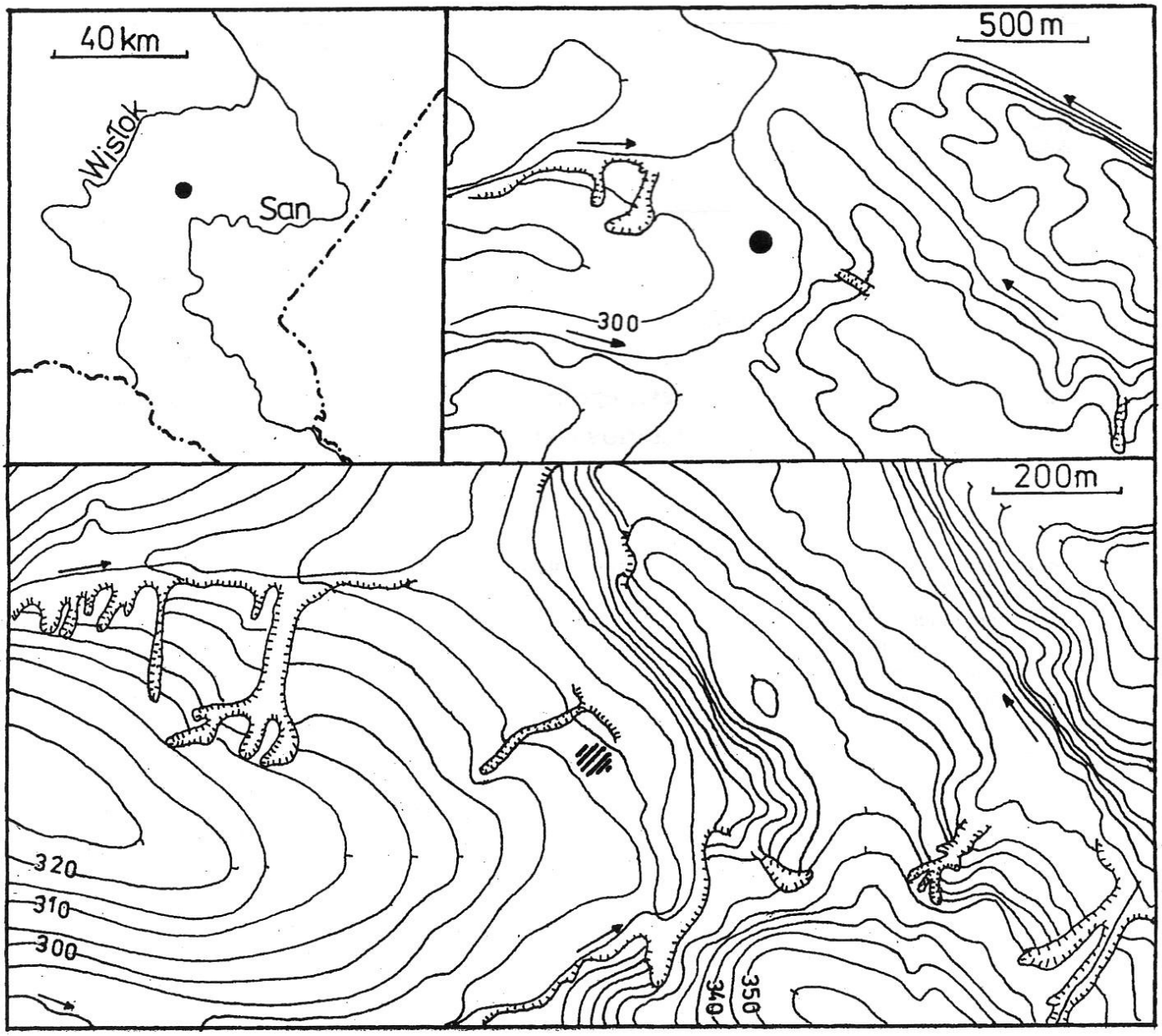

Ryc. 1. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Lokalizacja stanowiska
Abb. 1. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Lokalisierung der Fundstelle
Рис. 1. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Локализация памятника

mi plastycznymi; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 5). 5. Fragment naczynia o zaokrąglonej krawędzi; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 6). 6. Fragment naczynia o prostym brzegu; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 7). 7. Fragment naczynia o identycznej technologii; krawędź pogrubiona i „wyciągnięta na zewnątrz" (tabl. I, 8). 8. Fragment brzegowy naczynia o pogrubionej krawędzi; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny, średn. wylewu 21 cm (tabl. I, 10). 10. Brzegowy fragment naczynia z rozchylonym wylewem; powierzchnie zniszczone; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 11). 11. Środkowa część naczynia o esowatym profilu; powierzchnie brunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 12). 12. Brzegowy fragment naczynia o rozchylonym wylewie; krawędź prosta; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 13). 13. Podobny fragment naczynia z nieznacznie pogrubioną i ściętą krawędzią; powierzchnie szarobrunatne (w części zniszczone), gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 14). 14. Fragment naczynia o zaokrąglonym brzegu, nieznacznie wychylonym na zewnątrz; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń ceramiczny (tabl. I, 15). 15. Fragment naczynia grubościennego, powierzchnia zewnętrzna zniszczona, wewnętrzna brunatna gładka; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 16). 16. Fragment naczynia z zachowanym ornamentem poziomego żłobka; powierzchnie brunatne gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 17). 17. 2 fragmenty naczynia z krawędzią nieznacznie „wyciągniętą na zewnątrz"; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 18). 18. Fragment podobnego naczynia z krawędzią bardziej wychyloną; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 19). 19. Fragment naczynia o wychylonej na zewnątrz krawędzi i prostym brzegu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny ze znaczną ilością miki (tabl. I, 20).

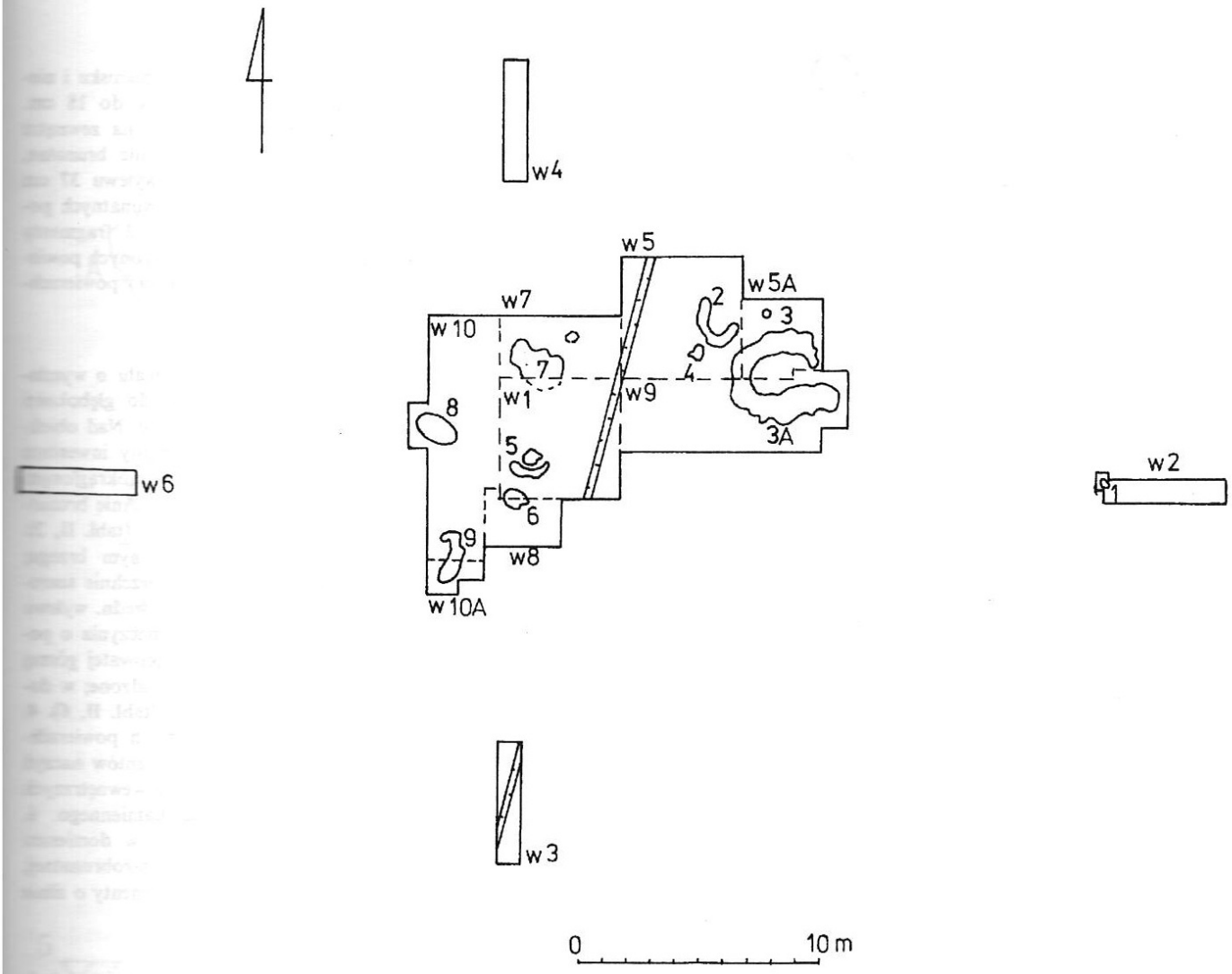

Ryc. 2. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rozplanowanie wykopów z zaznaczeniem obiektów
Abb. 2. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grabungsschnitte mit markierten Objekten
Рис. 2. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План раскопов с обозначением объектов

20. Fragment środkowej części naczynia o esowatym profilu; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. I, 22). 21. 93 fragmenty ceramiki z różnych naczyń, powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 22. 73 fragmenty podobnej ceramiki, wykonanej z domieszką tylko tłucznia kamiennego. 23. 31 fragmentów ceramiki o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 24. 25 fragmentów ceramiki o gładkich powierzchniach, zewnętrznej szarobrunatnej, wewnętrznej czarnej; w domieszce tłuczeń kamienny. 25. 18 fragmentów ceramiki o szarobrunatnych, szorstkich powierzchniach; w domieszce tłuczeń kamienny. 26. 16 fragmentów z naczyń o jasnobrunatnych, gładkich powierzchniach; w domieszcze tłuczeń kamienny. 27. 5 fragmentów podobnej ceramiki, wykonanej z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego. 28. 11 fragmentów o czarnej i szaroczarnej powierzchni zewnętrznej i brunatnej wewnętrznej; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 29. 6 fragmentów ceramiki o szarobrunatnych, gładkich powierzchniach zewnętrznych i czarnych wewnętrznych; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 30. 2 fragmenty ceramiki obustronnie czarnej; w domieszce tłuczeń kamienny. 31. 17 fragmentów (okruchów) o zniszczonych lub zniekształconych powierzchniach. 32. 6 fragmentów silnie przepalonych, rozdrobnionych kości zwierzęcych[1].

Obiekt 4 (wykop 5)

Niewielkie, nieregularne zaciemnienie obok obiektu nr 2 (ryc. 3), sięgające do głębokości 8 cm. Materiału zabytkowego nie stwierdzono.

Obiekt 5 (wykop 1)

Kształt nieregularny, pierwotnie prawdopodobnie owalny. Składał się on z dwóch części, przedzielonych calcową glinką (ryc. 5). Wypełnisko stanowiła szarobrunatna glinka z nielicznymi fragmentami ceramiki i drobnymi węgielkami. Wymiary — 1,9 x 1,2 m, głębokość do 18 cm. Inwentarz: 1. Fragment naczynia o lekko wychylonej krawędzi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. I, 21). 2. 5 fragmentów o jasnobrunatnej powierzchni zewnętrznej

[1] Za analizę kości autorzy dziękują Pani mgr Barbarze Szybowicz. Według jej opracowania: „Przekazane do analizy ułamki kostne są bardzo małe i nie zawierają ułamków charakterystycznych. Budowa kości i ich struktura wskazują, iż są to kości zwierzęce. Materiał kostny jest zbyt skąpy, aby można było określić przynależność gatunkową tych zwierząt".

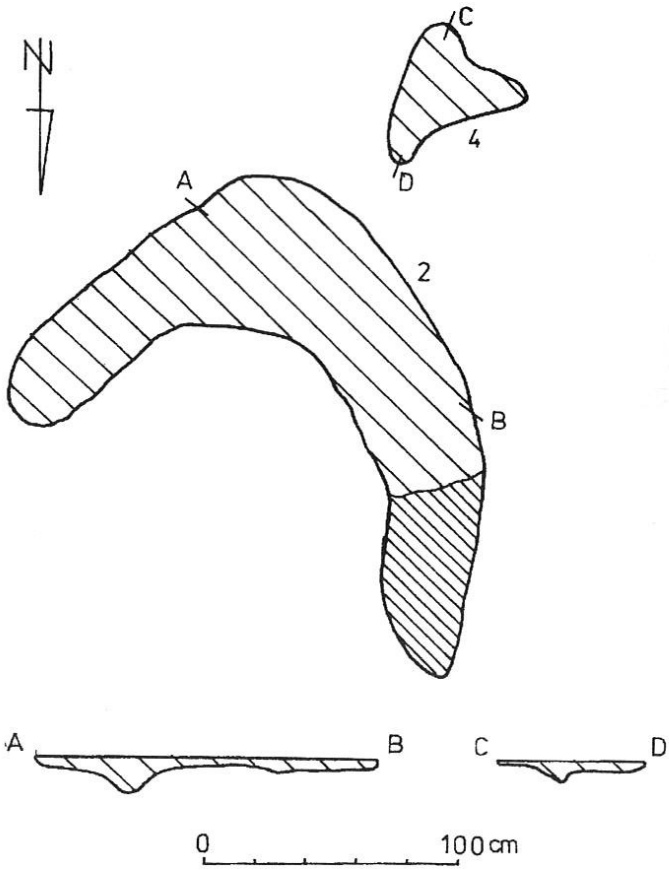

Ryc. 3. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzuty poziome i profile obiektów 2 i 4, oznaczenia warstw por. ryc. 4
Abb. 3. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundrisse und Profile der Objekte 2 und 4, Bezeichnungen der Schichten vgl. Abb. 4
Рис. 3. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Планы и профили объектов 2 и 4, обозначения слоев ср. рис. 4

i czarnej wewnętrznej, obustronnie gładkiej; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 3. 7 fragmentów naczyń o gładkich, szarobrunatnych powierzchniach; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny. 4. 2 fragmenty ceramiki obustronnie gładkiej, czarnej; w domieszce tłuczeń kamienny. 5. 2 fragmenty ceramiki o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach; w domieszce tłuczeń kamienny. 6. 2 fragmenty polepy.

Obiekt 6 (wykop 5, 8)

Owalne zaciemnienie o średnicy około 80—90 cm i nieckowatym profilu, sięgającym 30 cm. Wypełnisko stanowiła jednolita szarobrunatna glinka z nieco jaśniejszą „plamką" wewnątrz.
Inwentarz: 1. Brzegowy fragment z naczynia wazowatego; powierzchnie bardzo starannie wygładzone, ciemnobrunatne; w domieszce drobny tłuczeń kamienny; średnica wylewu 14 cm (tabl. I, 23). 2. 2 fragmenty naczynia o powierzchni zewnętrznej jasnobrunatnej, wewnętrznej czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny.

Obiekt 7 (wykop 5, 7)

Nieregularne, zbliżone do owalu (średnica około 2 m) zaciemnienie, jaśniejsze (rozmyte) po bokach, z bardzo nieregularnym profilem (ryc. 7), sięgającym do głębokości 28 cm. W odległości około 1,2 m zarejestrowano ciemniejszą plamkę, głęboką do 20 cm, która może być śladem po słupie. Inwentarz: bryłka polepy i 3 fragmenty ceramiki, w tym 2 o czarnych, gładkich powierzchniach z domieszką tłucznia kamiennego i miki oraz 1 fragment o silnie zniszczonych powierzchniach.

Obiekt 8 (wykop 10)

Regularny owal o jednolitym, szarobrunatnym wypełnisku i nieckowatym profilu. Wymiary: 1,5 x 1 m, głębokość do 18 cm. Inwentarz: 1. 3 fragmenty naczynia o wychylonej na zewnątrz i nieznacznie „wyciągniętej" krawędzi; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 37 cm (tabl. II, 1). 2. Fragment ceramiki o szorstkich, brunatnych powierzchniach; w domieszce tłuczeń kamienny. 3. 2 fragmenty ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego o zniszczonych powierzchniach. 4. Kulisty rozcieracz kamienny z płaskimi powierzchniami pracującymi; średnica 6—6,5 cm.

Obiekt 9 (wykop 10, 10A)

Kształt nieregularny, zbliżony do wydłużonego owalu o wymiarach 1,7 x 0,7 m, profile nieregularne, sięgające do głębokości 20 cm (ryc. 9). Wypełnisko jednolite, szarobrunatne. Nad obiektem i w jego górnej części stwierdzono dość bogaty inwentarz ceramiczny. Inwentarz: 1. 2 fragmenty naczynia o zaokrąglonym brzegu i wychylonej na zewnątrz krawędzi, powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce dużo tłucznia kamiennego (tabl. II, 2). 2. 3 fragmenty naczynia o nieznacznie wychylonym brzegu; krawędź pogrubiona i lekko „wyciągnięta"; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 34 cm (tabl. II, 3). 3. Fragment grubościennego naczynia o pogrubionej na zewnątrz krawędzi i wychylonej, lejkowatej górnej partii; powierzchnie jasnobrunatne, starannie wygładzone; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 38 cm (tabl. II, 6). 4. 29 fragmentów naczyń o szarobrunatnych, gładkich powierzchniach; w domieszce tłuczeń kamienny. 5. 10 fragmentów naczyń o powierzchniach zewnętrznych szarobrunatnych, wewnętrznych czarnych, wykonanych z domieszką tłucznia kamiennego. 6. 8 fragmentów ceramiki jasnobrunatnej, gładkiej; w domieszce tłuczeń kamienny. 7. 6 fragmentów ceramiki szarobrunatnej, szorstkiej; w domieszce tłuczeń kamienny. 8. 3 fragmenty o silnie zniszczonych powierzchniach.

Materiał znaleziony poza obiektami (jednolita „warstwa kulturowa")

Wykop 1

1. Fragment naczynia z rozchylonym wylewem; krawędź zaokrąglona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. II, 4). 2. Fragment pogrubionego i ściętego brzegu; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. II, 5). 3. Fragment naczynia o lekko rozchylonym wylewie; krawędź zaokrąglona; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna brunatna; w domieszce drobny tłuczeń kamienny (tabl. II, 7). 4. 3 fragmenty naczynia wazowatego o zakrąglonym brzuścu z rożkowato uformowanym, pionowo przekłutym uchem; powierzchnie czarne, gładkie; w domieszce drobny tłuczeń kamienny; średn. brzuśca 32 cm (tabl. II, 8). 5. Fragment naczynia z nieznacznie rozchyloną szyjką; krawędź lekko pogrubiona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. II, 9). 6. Fragment naczynia garnkowatego o wychylonej górnej części; krawędź zaokrąglona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. III, 1). 7. 2 fragmenty naczynia wazowatego (?) z plastyczną listwą w górnej części; powierzchnia zewnętrzna czarna, wewnętrzna szarobrunatna; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. III, 2). 8. 4 fragmenty naczynia o znacznie rozchylonym wylewie; krawędź prosta, ścięta; powierzchnie szarobrunante, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 30 cm (tabl. III, 3). 9. Fragment naczynia o stożkowatej szyjce z nieznacznie pogrubionym brzegiem; powierzchnie brunatne, gładkie; w do-

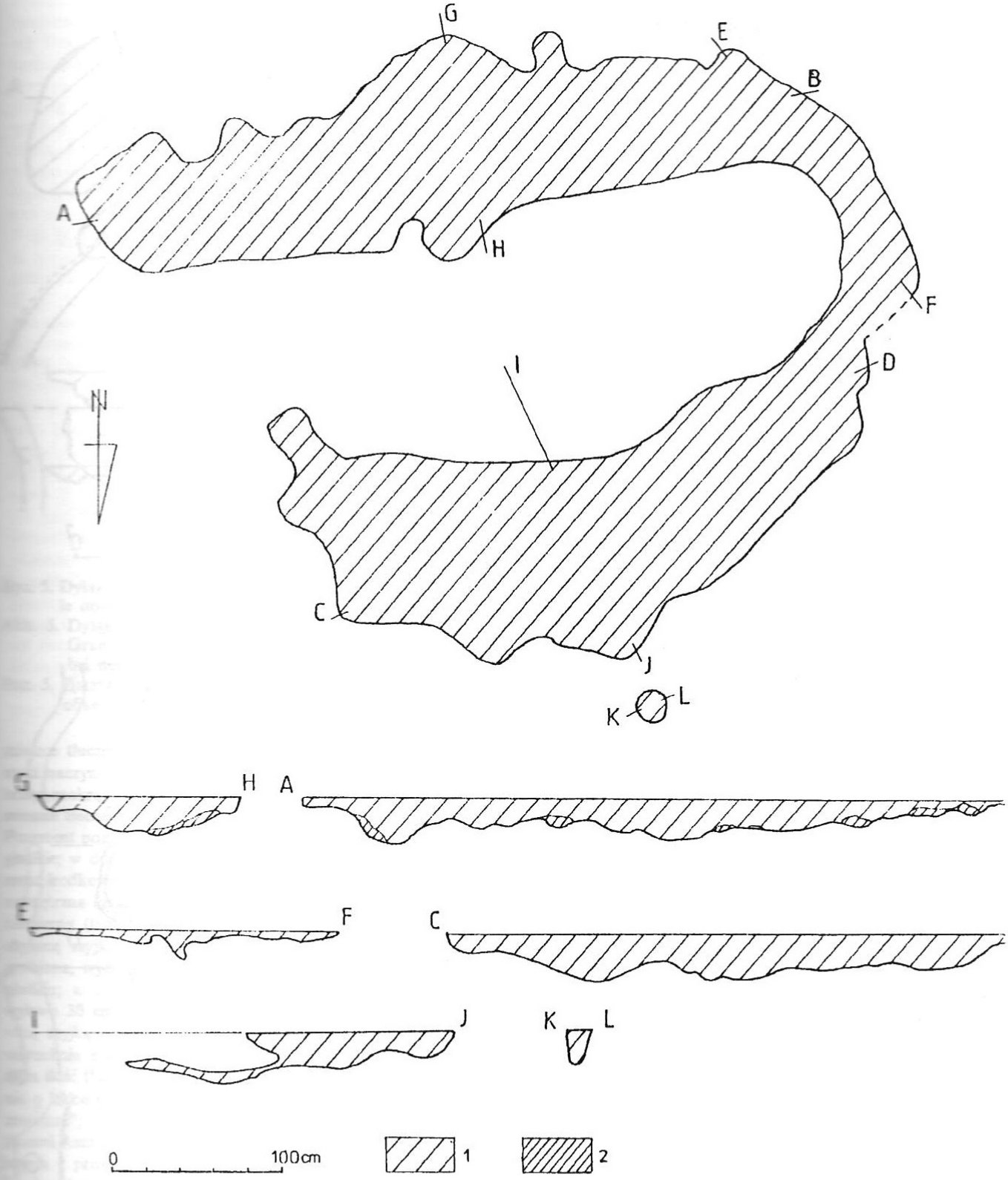

Ryc. 4. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzut poziomy i profile obiektu 3-3A
1 — gliniasta gleba szarobrunatna
2 — gleba gliniasta, brunatna

Abb. 4. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundriß und Profile des Objekts 3—3A
1 — graubrauner Lehmboden
2 — brauner Lehmboden

Рис. 4. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План и профили объекта 3—3A
1 — глинистая серо-коричневая почва
2 — глинистая коричевая почва

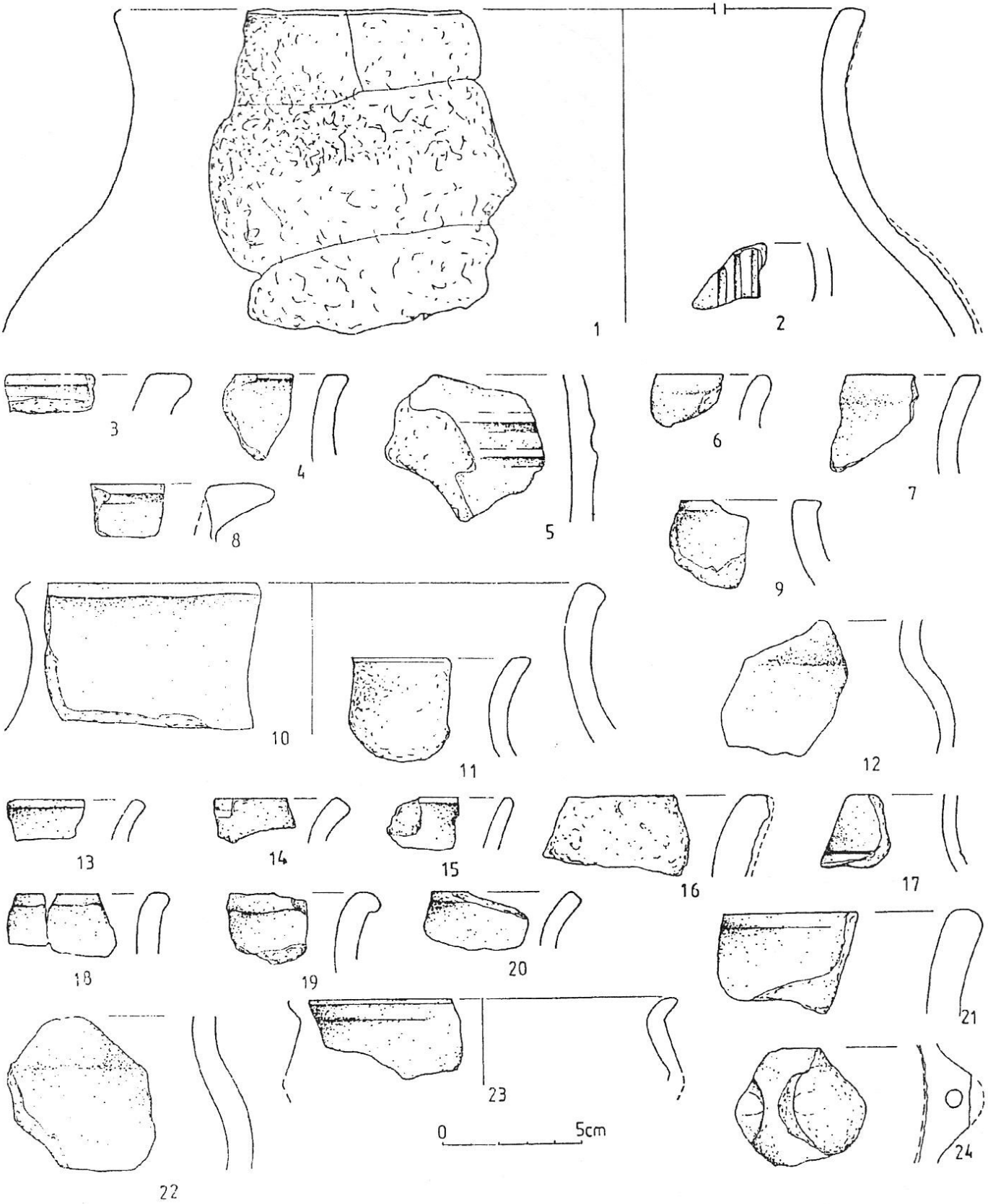

Tabl. I. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiały z obiektów (1 — ob. 2; 2—12 — ob. 3; 13—20, 22 — ob. 3A; 21 — ob. 5; 23 — ob. 6) i „warstwy" (25 — wykop 5)

Taf. I. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Materialien aus den Objekten (1 — Objekt 2; 2—12 — Objekt 3; 13—20, 22 — Objekt 3A; 21 — Objekt 5; 23 — Objekt 6) und aus der „Schicht" (25 — Grabungsschnitt 5)

Табл. I. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из объектов (1 — об. 2; 2—12 — об. 3; 13—20, 22 — об. 3A; 21 — об. 5; 23 — об. 6) и „слоя" (25 — раскоп 5)

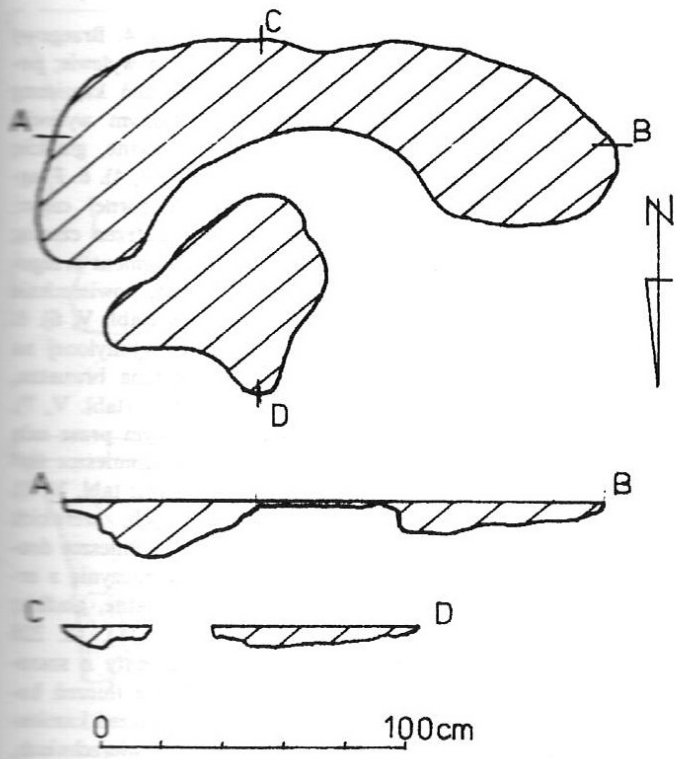

Ryc. 5. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzut poziomy i profile obiektu 5; oznaczenia jak na ryc. 4

Abb. 5. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundriß und Profile des Objekts 5; Bezeichnungen wie bei der Abb. 4

Рис. 5. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План и профили объекта 5; обозначения как на рис. 4

mieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. III, 4). 10. Fragment naczynia o znacznie wychylonej na zewnątrz górnej części; brzeg zaokrąglony; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 14 cm (tabl. III, 5). 11. Fragment pogrubionego, ściętego brzegu; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. III, 6). 12. Fragment środkowej części naczynia z listwą plastyczną; powierzchnia zewnętrzna czarna, wewnętrzna zniszczona; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. III, 7). 13. 4 fragmenty naczynia z lekko rozchylonną szyjką, wyraźnie oddzieloną od brzuśca; krawędź pogrubiona, wyciągnięta na zewnątrz; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce spora ilość tłucznia kamiennego; średn. wylewu 30 cm (tabl. III, 8). 14. Fragment naczynia ze stożkowatą szyjką i silnie wychylonym wylewem; krawędź prosta; powierzchnie szarobrunatne, szorstkie (zniszczone?); w domieszce duża ilość tłucznia kamiennego (tabl. III, 9). 15 Fragment naczynia o lekko rozchylonej górnej partii i krawędzi pogrubionej „na zewnątrz"; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. III, 10). 16. Fragment naczynia z prostą krawędzią i nieznacznie rozchylonym wylewem; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. III, 11). 17. Fragment pogrubionego i ściętego brzegu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny (tabl. III, 12). 18. 9 fragmentów naczynia o lekko esowatym profilu, szyjka lekko rozchylona, krawędź zaokrąglona; powierzchnie szorstkie, brunatne; w domieszce duża ilość tłucznia kamiennego i ceramicznego; średn. wylewu 34 cm, brzuśca około 40 cm (tabl. IV, 1). 19. Fragment naczynia z pogrubioną na zewnątrz krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. IV, 2). 20. Fragment naczynia o zaokrąglonej krawędzi, wychylonego w górnej partii; powierzchnie brunatne, szorstkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. IV, 3). 21. Fragment podobnego naczynia; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. IV, 4). 22. Fragment naczynia o nierównym brzegu, pogrubionym na zewnątrz; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. IV, 5). 23. Fragment dna naczynia garnkowatego (?); powierzchnie ciemnobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. dna 9 cm (tabl. IV, 6). 24. Fragment talerza-placka; powierzchnie szarobrunatne, szorstka i gładka; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. IV, 7). 25. 2 fragmenty naczynia o rozchylonym wylewie; krawędź zaokrąglona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 20 cm (tabl. IV, 8). 26. 3 fragmenty garnka o esowatym profilu; krawędź zaokrąglona; powierzchnie zniszczone szorstkie; w domieszce tłuczeń kamienny, średn. wylewu 17 cm, brzuśca 16 cm (tabl. IV, 10). 27. Fragment naczynia z ornamentem pionowych żłobków na załomie i powyżej, powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce drobny tłuczeń kamienny (tabl. IV, 11). 28. Fragment naczynia o zaokrąglonej krawędzi, wywiniętej na zewnątrz; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. IV, 12). 29. Fragmenty (8) naczynia o baniastym brzuścu i nieznacznie rozchylonej górnej części; krawędź zaokrąglona; powierzchnie szarobrunatne, szorstkie (zniszczone); w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; średnica wylewu 35 cm, brzuśca około 41 cm (tabl. V, 3). 30. 547 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 274 fragmentów o brunatnych i szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 95 fragmentów podobnej ceramiki, z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego; 49 fragmentów o gładkich powierzchniach, zewnętrznej brunatnej, wewnętrznej czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 10 fragmentów podobnej ceramiki, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; 17 fragmentów ceramiki obustronnie gładkiej, czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny;

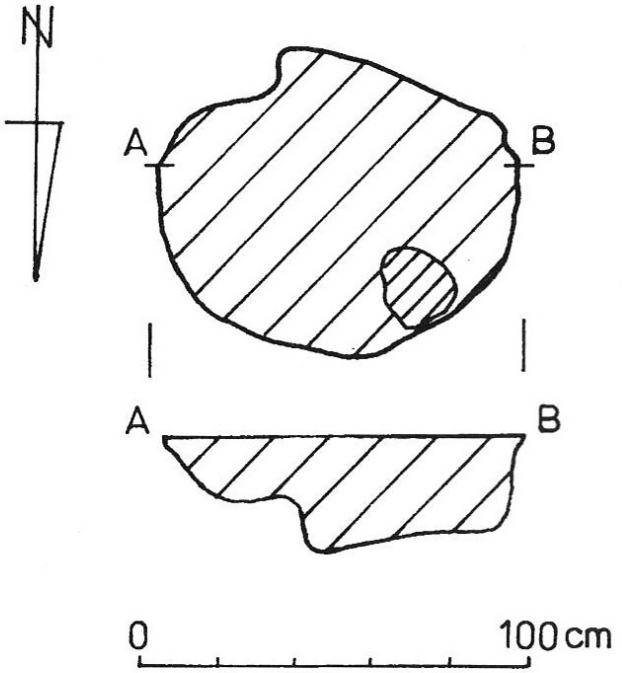

Ryc. 6. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzut poziomy i profil obiektu 6; oznaczenia jak na ryc. 4

Abb. 6. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundriß und Profile des Objekts 6; Bezeichnungen wie bei der Abb. 4

Рис. 6. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План и профиль объекта 6; обозначения как на рис. 4

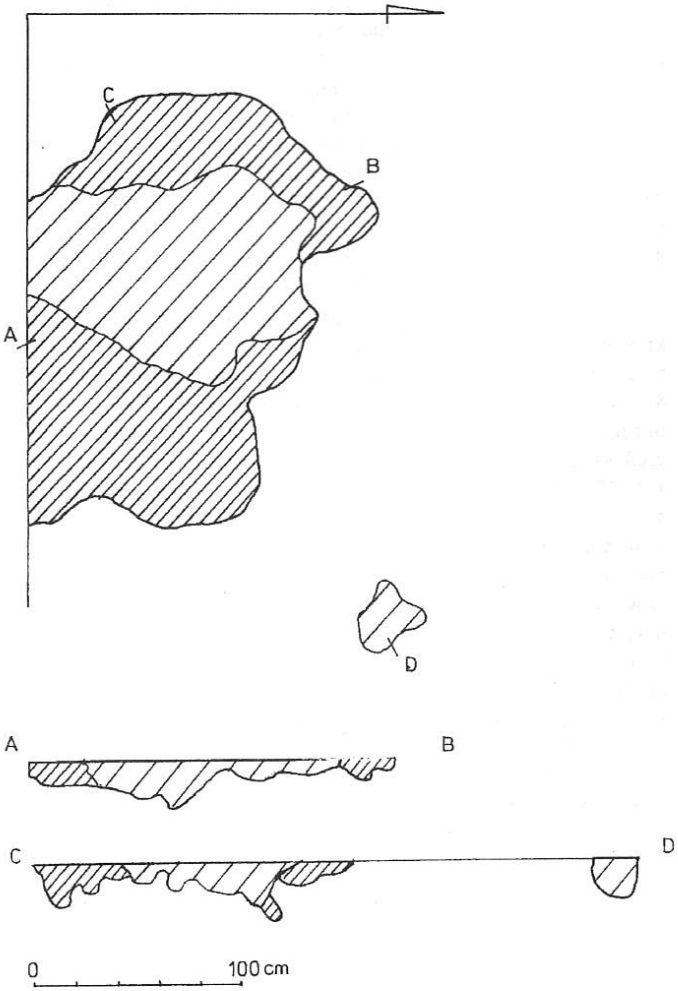

Ryc. 7. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzut poziomy i profile obiektu 7; oznaczenia jak na ryc. 4

Abb. 7. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundriß und Profile des Objekts 7; Bezeichnungen wie bei der Abb. 4

Рис. 7. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План и профили объекта 7; обозначения как на рис. 4

6 fragmentów ceramiki gładkiej, zewnątrz czarnej, wewnątrz brunatnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 63 fragmenty o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 33 drobne fragmenty o zniszczonych powierzchniach. 31. 2 wytwory krzemienne — odłupek retuszowany z krzemienia jurajskiego i fragment tłuka. 32. 6 drobnych, przepalonych ułamków kości zwierzęcych.

Wykop 3

1. 4 drobne fragmenty naczyń, w tym: 3 o szarobrunatnych, gładkich powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 1 fragment o zniszczonych powierzchniach.

Wykop 5 (i 5A)

1. Fragment naczynia z uszkiem na największej wydętości brzuśca; powierzchnie brunatne, gładkie, w części zniszczone; w domieszce duża ilość tłucznia kamiennego (tabl. I, 24). 2. Fragment naczynia z wyraźnie wydzieloną szyjką i rozchylonym wylewem; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. IV, 9). 3. Fragment naczynia o lekko rozchylonym wylewie; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce drobny tłuczeń kamienny (tabl. V, 1). 4. Brzegowy fragment cienkościennego naczynia o rozchylonym wylewie; powierzchnie brunatne, szorstkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. V, 2). 5. Fragment naczynia o pogrubionym wylewie; górna część lekko rozchylona; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. V, 4). 6. Fragment brzegowy naczynia o silnie rozchylonej górnej części; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna, wewnętrzna czarna; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. V, 5). 7. Fragment brzegowy naczynia z lekko pogrubioną i ściętą krawędzią; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. V, 6). 8. Fragment naczynia o zaokrąglonej, nieznacznie wychylonej na zewnątrz krawędzi; powierzchnie gładkie, zewnętrzna brunatna, wewnętrzna czarna; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. V, 7). 9. Fragment ucha z guzkiem i żeberkiem biegnącym przez całą długość; powierzchnie gładkie szarobrunatne; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (uwaga! być może KPL; tabl. V, 8). 10. Fragment brzuśca z ornamentem pionowych, szerokich żłobków; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce drobny tłuczeń kamienny (tabl. V, 9). 11. Fragment naczynia z ornamentem stempelkowym; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny (KPL; tabl. V, 11). 12. 226 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 124 fragmenty o szarobrunatnych, gładkich powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 27 podobnych fragmentów, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; 13 fragmentów o gładkich powierzchniach, zewnętrznej szarobrunatnej i wewnętrznej czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 6 fragmentów ceramiki obustronnie czarnej, gładkiej, w domieszce tłuczeń kamienny; 41 fragmentów o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 5 podobnych fragmentów, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; 10 drobnych fragmentów o zniszczonych powierzchniach. 13. 4 wytwory krzemienne — łuszczeń wykonany

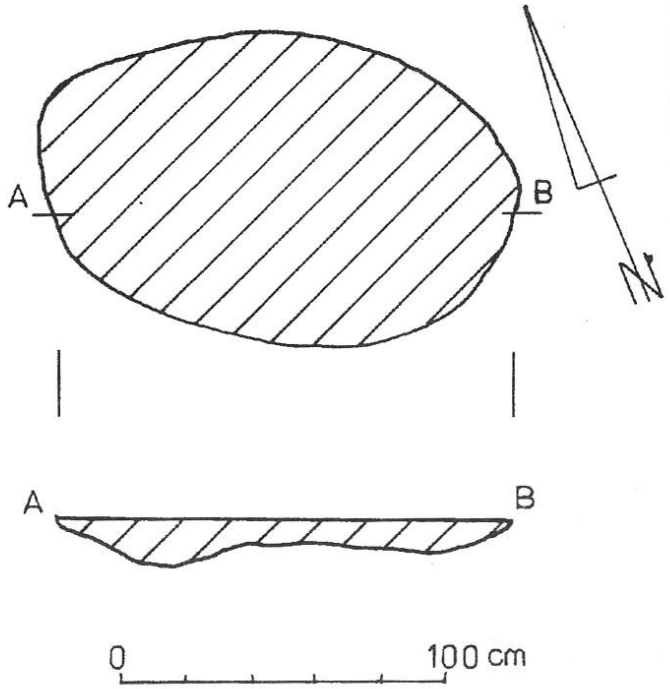

Ryc. 8. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzut poziomy i profil obiektu 8; oznaczenia jak na ryc. 4

Abb. 8. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundriß und Profile des Objekts 8; Bezeichnungen wie bei der Abb. 4

Рис. 8. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План и профиль объекта 8; обозначения как на рис. 4

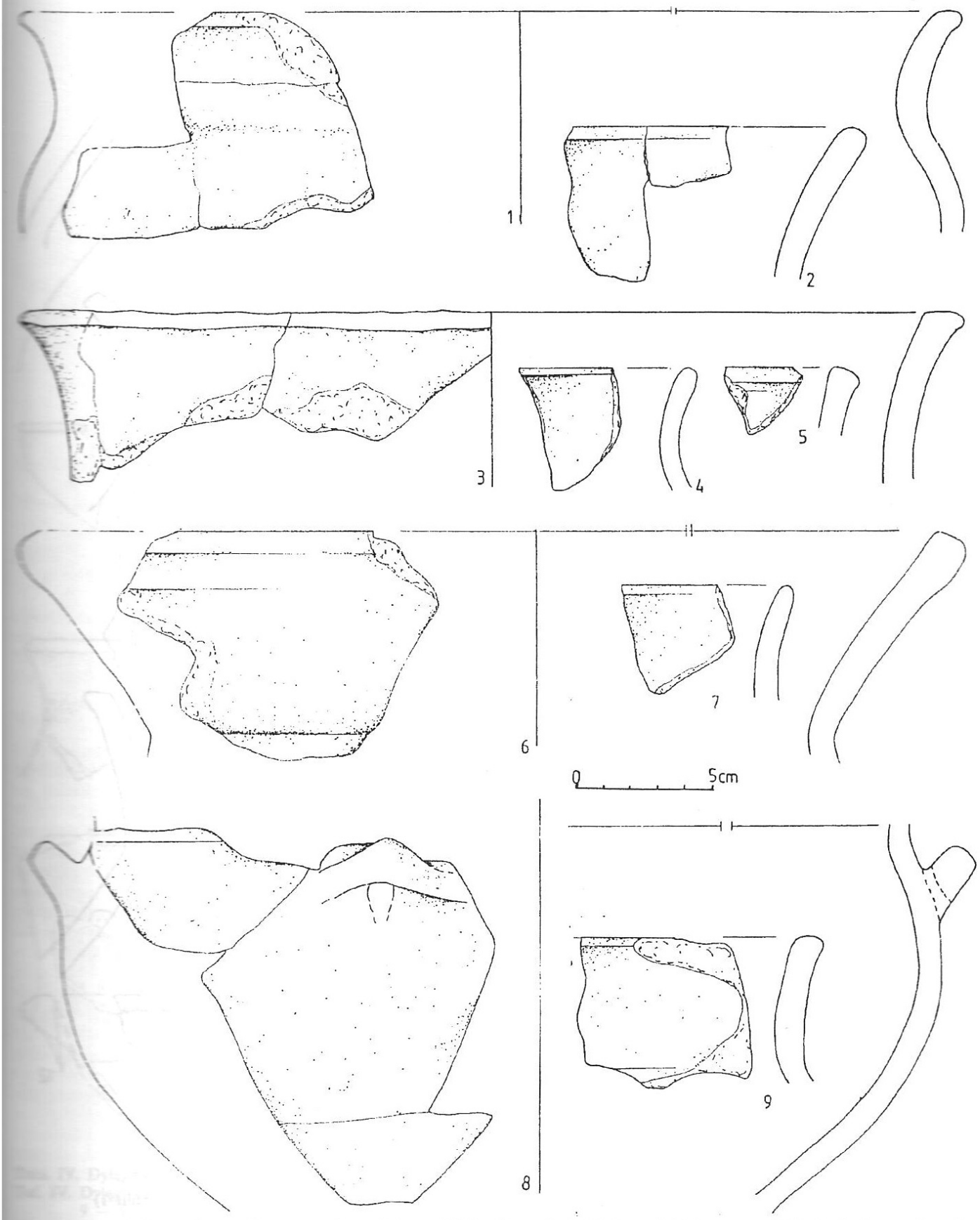

Tabl. II. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiały z obiektów (1 — ob. 8; 2,3,6 — ob. 9) i „warstwy" (4—5, 7—9 — wykop 1)
Taf. II. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Materialien aus den Objekten (1 — Objekt 8; 2,3,6 — Objekt 9) und aus der „Schicht" (4—5, 7—9 — Grabungsschnitt 1)
Табл. II. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из объектов (1 — об. 8; 2, 3, 6 — об. 9)

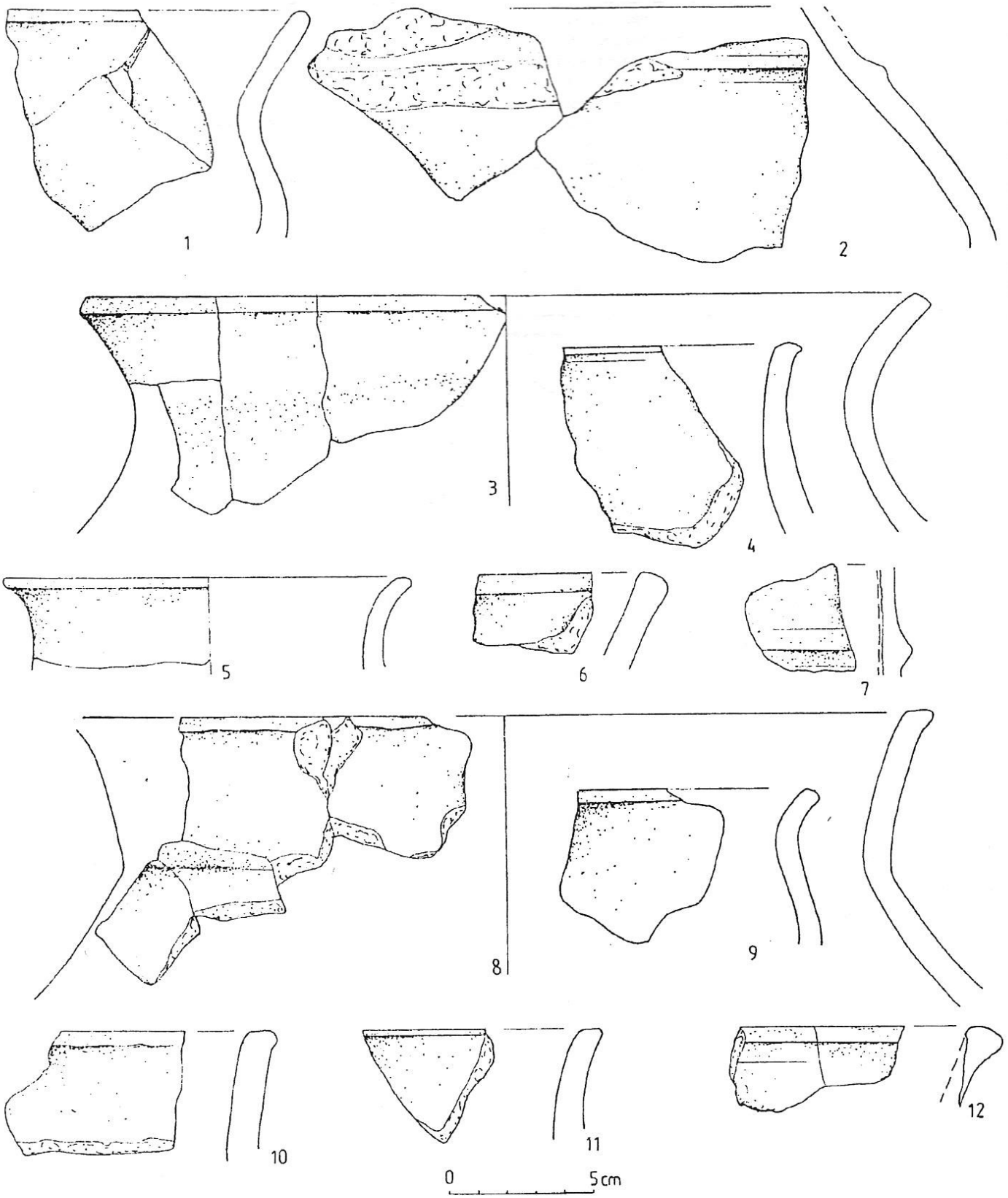

Tabl. III. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiał z „warstwy" (1—12 — wykop 1)
Taf. III. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Material aus der „Schicht" (1—12 — Grabungsschnitt 1)
Табл. III. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из „слоя" (1—12 — раскоп 1)

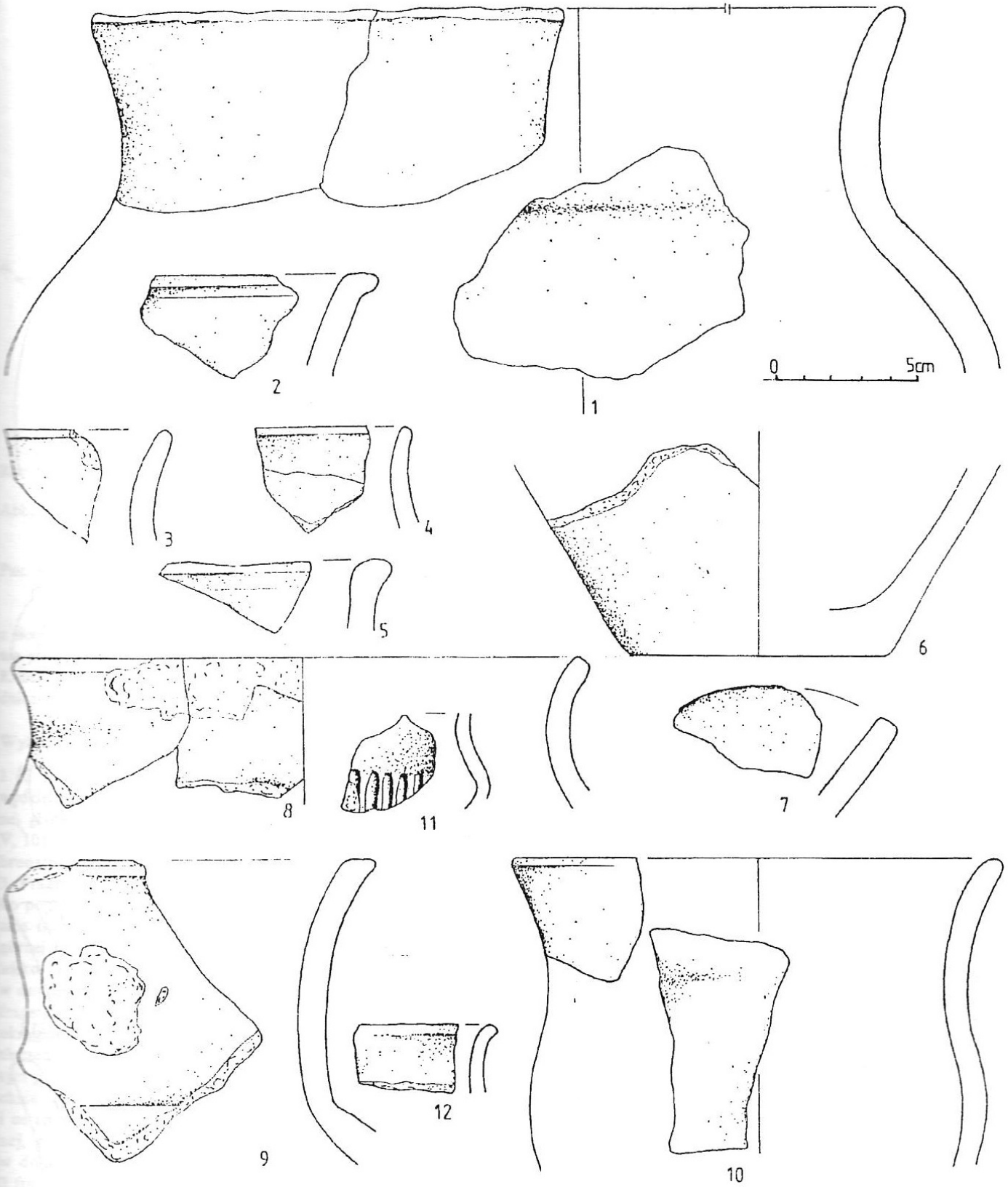

Tabl. IV. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiał z „warstwy" (1—8, 10—12 — wykop 1, 9 — wykop 5)
Taf. IV. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Material aus der „Schicht" (1—8, 10—12 — Grabungsschnitt 1, 9 — Grabungsschnitt 5)
Табл. IV. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из „слоя" (1—8, 10—12 — раскоп1, 9 — раскоп 5)

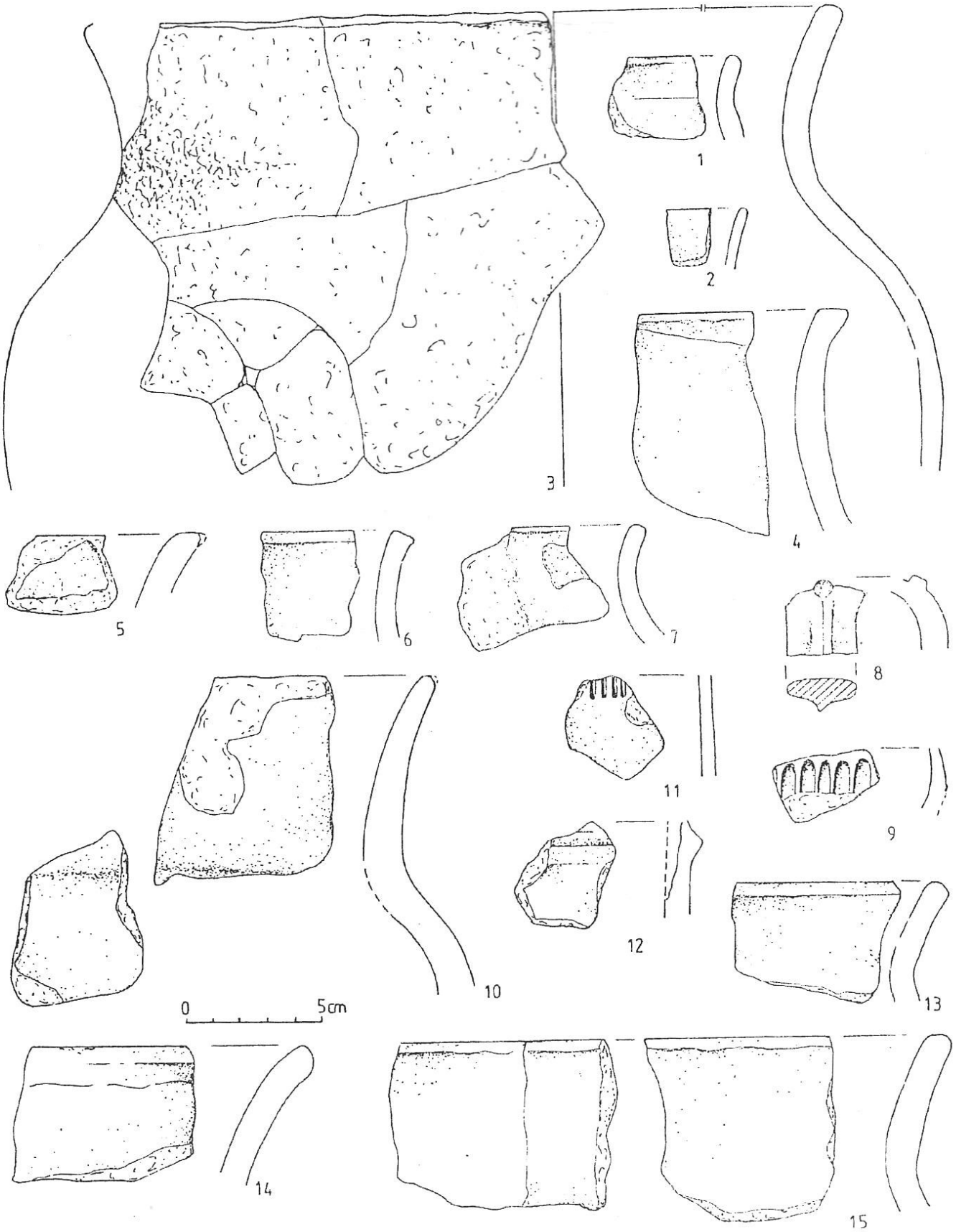

Tabl. V. Dyląg̀ówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiał z „warstwy" (1, 2, 4, 5, 8, 9, 11 — wykop 5; 3 — wykop 1; 6, 7 — wykop 5A; 10, 12—15 — wykop 7)

Taf. V. Dyląg̀ówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Material aus der „Schicht" (1, 2, 4, 5, 8, 9, 11 — Grabungsschnitt 5; 3 — Grabungsschnitt 1; 6,7 — Grabungsschnitt 5A; 10, 12—15 — Grabungsschnitt 7)

Табл. V. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из „слоя" (1, 2, 4, 5, 8, 9, 11 — раскоп 5; 3 — раскоп 1; 6, 7 — раскоп 5А; 10, 12—15 — раскоп 7)

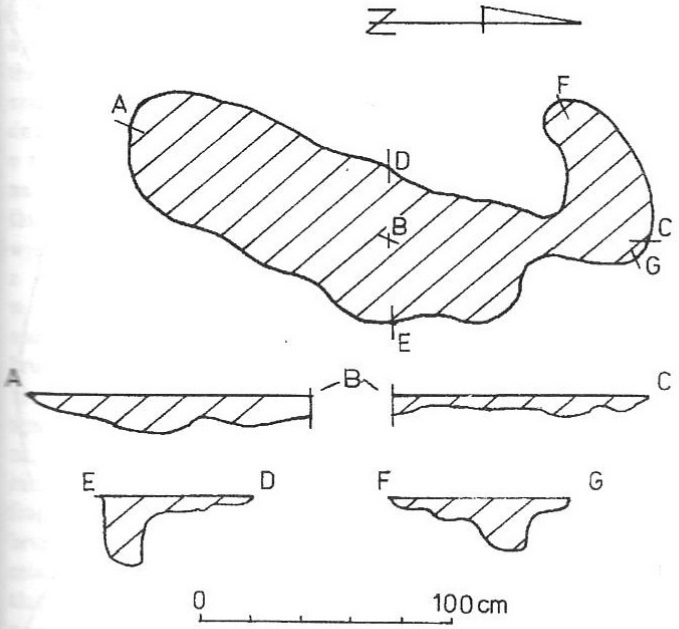

Ryc. 9. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Rzut poziomy i profile obiektu 9; oznaczenia jak na ryc. 4

Abb. 9. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Grundriß und Profile des Objekts 9; Bezeichnungen wie bei der Abb. 4

Рис. 9. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. План и профили объекта 9; обозначения как на рис. 4

z sierpa, surowiec wołyński (ryc. 10); fragment wióra z krzemienia jurajskiego; odłupek i łuska z krzemienia nieokreślonego. 14. Kulisty rozcieracz kamienny ze śladami starych płaszczyzn, średnica około 7 cm.

Wykop 7

1. 2 fragmenty naczynia o baniastym brzuścu (?), wyraźnie wydzielonej szyjce i rozchylonym wylewie; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. V, 10). 2. Fragment naczynia z listwą plastyczną; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. V, 12). 3. Fragment naczynia z rozchyloną górną częścią; krawędź lekko pogrubiona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. V, 13). 4. Fragment górnej części naczynia o silnie rozchylonym wylewie, krawędź lekko pogrubiona, nierówna, powierzchnie szarobrunatne; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. V, 14). 5. 11 fragmentów z naczynia o rozchylonym wylewie; krawędź zaokrąglona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. V, 15). 6. Fragment naczynia o esowatym profilu; krawędź pogrubiona, wychylona i ścięta; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 1). 7. Fragment naczynia o pogrubionej, płaskiej krawędzi; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 2). 8. 3 fragmenty naczynia o baniastym brzuścu i rozchylonym wylewie; przejście szyjki w brzusiec podkreślone załomem; powierzchnie jasnobrunatne, lekko szorstkie; w domieszce tłuczeń kamienny z miką i tłuczeń ceramiczny; średn. wylewu 21 cm, brzuśca 20 cm (tabl. V, 3). 9. Fragment naczynia o zaokrąglonej krawędzi, lekko wychylonej na zewnątrz; powierzchnie zniszczone, szarobrunatne; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 4). 10. 2 fragmenty naczynia o dwustożkowatym brzuścu i wyraźnie wydzielonej szyjce; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna brunatna; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 5). 11. Fragment brzegowy z pogrubioną na zewnątrz krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VI, 6). 12. 2 fragmenty naczynia z rozchyloną górną częścią; krawędź zaokrąglona; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 7). 13. Fragment podobnego naczynia; powierzchnie jasnobrunante; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 8). 14. 317 fragmentów różnych naczyń, w tym: 111 fragmentów o gładkich, szarobrunatnych powierzchniach, domieszka tłucznia kamiennego; 65 fragmentów podobnej ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego; 39 fragmentów o gładkich powierzchniach, zewnętrznej szarobrunatne, wewnętrznej czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 28 fragmentów podobnej ceramiki, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; 14 fragmentów gładkich, obustronnie czarnych, w domieszce tłuczeń kamienny; 1 fragment o gładkich powierzchniach, zewnętrznej czarnej, wewnętrznej brunatnej, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; 33 fragmenty o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 5 podobnych fragmentów, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; 21 fragmentów drobnych, o zniszczonych powierzchniach. 15. 6 fragmentów o odmiennych cechach technologicznych (KPL?), wykonanych z domieszką tłucznia ceramicznego. 16. Płaski rozcieracz kamienny ze śladami spracowania; wymiary — około 9 x 5,5 cm. 17. Fragment innego rozcieracza, średnica około 8 cm.

Wykop 8

1. Fragment naczynia z cylindryczną szyjką i prostym brzegiem; powierzchnie gładkie, brunatne; w części zniszczone; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VI, 9). 2. Fragment naczynia o prostej krawędzi (misy?); powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VI, 10). 3. Fragment brzegu naczynia z nieznacznie pogrubioną krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VI, 11). 4. Fragment brzegowy misy (?) o nieco ścienionym brzegu; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VI, 12). 5. 8 fragmentów dużego naczynia o baniastym (?) brzuścu i rozchylonym wylewie; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 36 cm, brzuśca 36 cm (tabl. VI, 13).

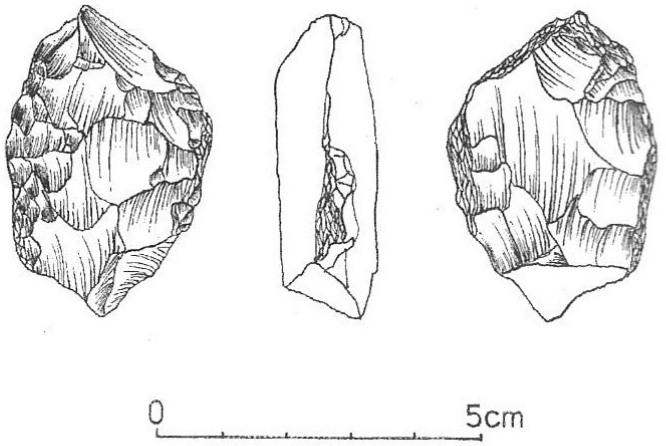

Ryc. 10. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Narzędzie krzemienne (wykop 5)

Abb. 10. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Feuersteingerät (Grabungsschnitt 5)

Рис. 10. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Кремневые орудия (раскоп 5)

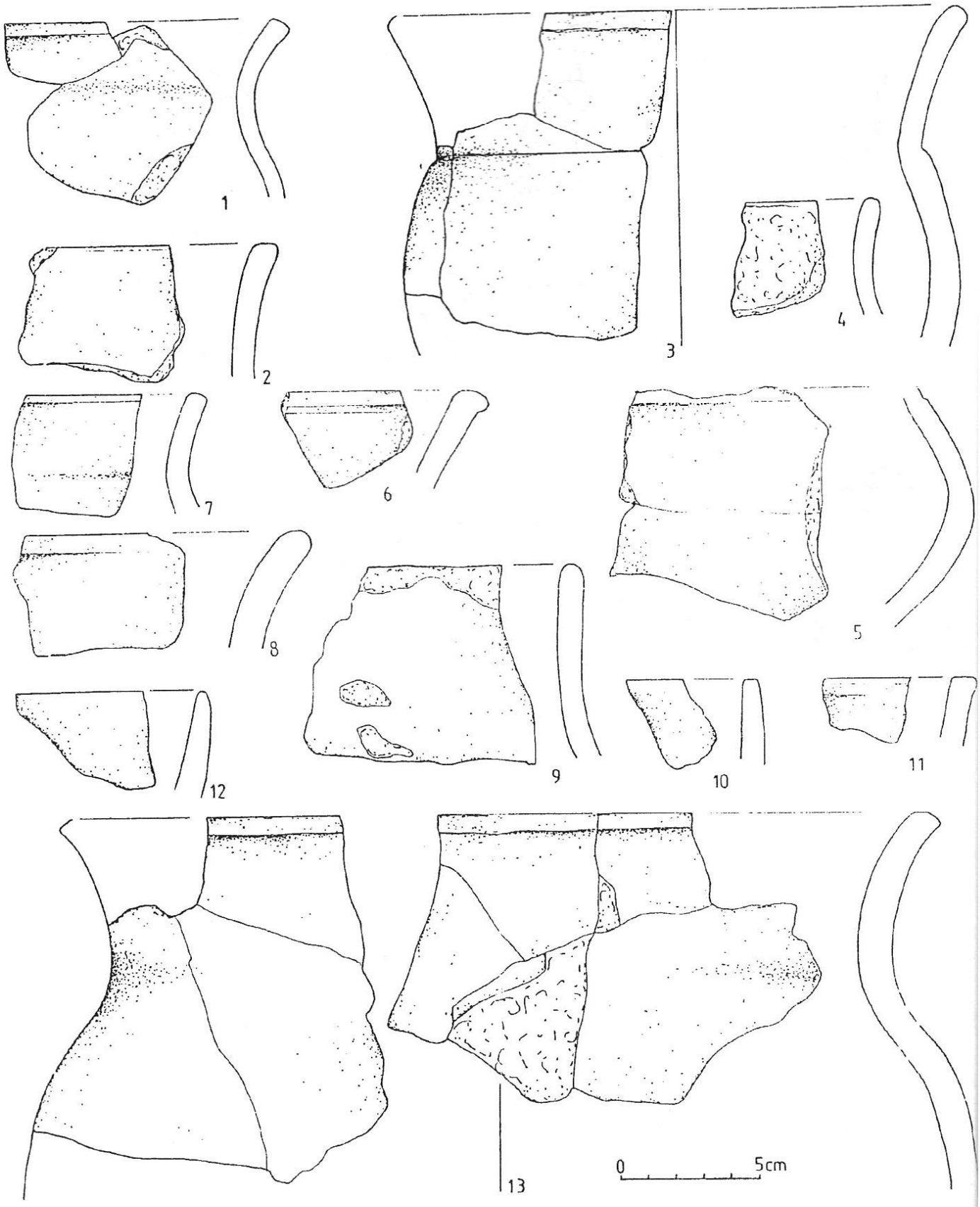

Tabl. VI. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiał z „warstwy" (1—8 — wykop 7; 9—13 — wykop 8)
Taf. VI. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Material aus der „Schicht" (1—8 — Grabungsschnitt 7; 9—13 — Grabungsschnitt 8)
Табл. VI. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из „слоя" (1—8 — раскоп 7; 9—13 — раскоп 8)

6. Fragment naczynia o prawie cylindrycznej szyjce i pogrubionym brzegu, powierzchnie brunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VII, 1). 7. Fragment dna; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. dna 8 cm (tabl. VII, 2). 8. 12 fragmentów dużego naczynia o esowatym profilu; krawędź nieznacznie pogrubiona i wychylona na zewnątrz; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny z miką; średn. wylewu 34 cm, brzuśca 36 cm, wys. około 36—38 cm (tabl. VII, 3). 9. Fragment czerpaka z odłamanym uchem; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VII, 4). 10. 4 fragmenty naczynia o cylindrycznej szyjce i prostym wylewie; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VII, 5). 11. Fragmenty (2) naczynia o pogrubionej krawędzi i rozchylonym wylewie; powierzchnie zniszczone, zewnętrzna szaro-czarna, wewnętrzna brunatna; w domieszce spora ilość tłucznia ceramicznego (uwaga! może być neolit; tabl. VII, 6). 12. 227 fragmentów różnych naczyń, w tym: 135 fragmentów o szarobrunatnych, gładkich powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 36 fragmentów podobnych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego, 27 fragmentów o gładkich powierzchniach, zewnętrznej szarobrunatnej, wewnętrznej czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 1 fragment ceramiki czarnej, gładkiej obustronnie, w domieszce tłuczeń kamienny; 16 fragmentów o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 3 fragmenty podobnej ceramiki, z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego; 9 fragmentów o zniszczonych powierzchniach. 13. 21 fragmentów odmiennej technologicznie ceramiki (KPL?) z domieszką tłucznia ceramicznego.

Wykop 9

1. Fragment naczynia z wydzieloną, stożkowatą szyjką i pogrubioną na zewnątrz krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 15 cm (tabl. VII, 11). 2. 11 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 8 fragmentów o powierzchniach szarobrunatnych, gładkich, z domieszką tłucznia kamiennego; 1 fragment o powierzchni zewnętrznej brunatnej, wewnętrznej czarnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 2 fragmenty o powierzchniach szarobrunatnych, szorstkich, w domieszce tłuczeń kamienny.

Wykop 10 (i 10A)

1. Fragment naczynia z pogrubioną i ściętą krawędzią; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VII, 7). 2. Fragment naczynia o pogrubionej, wywiniętej na zewnątrz krawędzi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VII, 8). 3. 2 fragmenty naczynia o cylindrycznej szyjce i prostym brzegu; powierzchnie obustronnie czarne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VII, 9). 4. 4 fragmenty naczynia z krótką, lekko rozchyloną szyjką; powierzchnie zniszczone, pierwotnie gładkie; w domieszce duża ilość tłucznia kamiennego; średn. wylewu 25 cm (tabl. VIII, 1). 5. Fragment naczynia z wychyloną na zewnątrz krawędzią; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VIII, 2). 6. Fragment naczynia o pogrubionej na zewnątrz krawędzi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 3). 7. 2 fragmenty grubościennego naczynia o wychylonej na zewnątrz, płaskiej krawędzi; powierzchnie gładkie, zewnętrzna szarobrunatna, wewnętrzna brunatna; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 4). 8. Fragment naczynia z cylindryczną szyjką i zaokrąglonym brzegiem; powierzchnie gładkie, zewnętrzna czarna, wewnętrzna brunatna; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 5). 9. Fragment naczynia z krawędzią lekko wychyloną na zewnątrz; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny; średn. wylewu 21 cm (tabl. VIII, 6). 10. 3 fragmenty naczynia o stożkowatej szyjce, brzeg zaokrąglony; powierzchnie gładkie, czarne; w domieszce drobny tłuczeń kamienny; średn. wylewu 20 cm (tabl. VIII, 7). 11. Fragment naczynia z nieznacznie rozchylonym wylewem, krawędź prosta; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 8). 12. Fragment naczynia z lekko pogrubioną krawędzią, mocno wychyloną na zewnątrz; powierzchnie brunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VIII, 9). 13. Fragment naczynia z cylindryczną szyjką i wylewem wychylonym na zewnątrz; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny; średn. wylewu 12 cm (tabl. VIII, 10). 14. 3 fragmenty naczynia o rozchylonym wylewie, krawędź nieznacznie pogrubiona, ścięta; powierzchnie szarobrunatne, gładkie, miejscami szorstkie; w domieszce spora ilość tłucznia kamiennego; średn. wylewu 19 cm (tabl. VIII, 11). 15. Fragment naczynia grubościennego o pogrubionym na zewnątrz brzegu; powierzchnie brunatne, gładkie, w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 12). 16. Fragmenty (2) naczynia o rozchylonym wylewie; krawędź pogrubiona i ścięta; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 13). 17. Fragment ucha; powierzchnie gładkie, w części zniszczone, szarobrunatne, w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 14). 18. Fragment ucha; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny i ceramiczny (tabl. VIII, 15). 19. Fragment naczynia o pogrubionej i wywiniętej na zewnątrz krawędzi; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 16). 20. Fragment naczynia z brzegiem pogrubionym na zewnątrz; powierzchnie szarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny (tabl. VIII, 17). 21. Fragment naczynia o rozchylonym wylewie; powierzchnie zniszczone; w domieszce duża ilość tłucznia kamiennego; średn. wylewu około 30 cm (tabl. VIII, 18). 22. 545 fragmentów różnych naczyń, w tym: 286 fragmentów o powierzchniach szarobrunatnych, gładkich, wykonanych z domieszką tłucznia kamiennego; 65 fragmentów podobnej ceramiki, wykonanej z domieszką tłucznia ceramicznego i kamiennego; 37 fragmentów o gładkich powierzchniach, wewnętrznej czarnej, zewnętrznej brunatnej z domieszką tłucznia kamiennego; 15 fragmentów podobnej ceramiki z tłuczniem kamiennym i ceramicznym w domieszce; 10 fragmentów o czarnych, gładkich powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny; 2 fragmenty o gładkich powierzchniach, zewnętrznej czarnej, wewnętrznej brunatnej, w domieszce tłuczeń kamienny; 2 fragmenty podobnej ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego; 58 fragmentów o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, z domieszką tłucznia kamiennego; 5 fragmentów podobnej ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego; 70 fragmentów o niejasnych cechach dystynktywnych (fragmenty bardzo drobne i zniszczone). 23. 15 fragmentów o zupełnie odmiennych cechach technologicznych (KPL?), powierzchnie brunatne i szarobrunatne, w domieszce tłuczeń ceramiczny. 24. Fragment rozcieracza kamiennego płasko-kulistego, wymiary — 6,7 x 4,5 cm. 25. Kulisty rozcieracz kamienny ze śladami spracowania; średnica około 8 cm.

Powierzchnia

1. Fragmenty (2) garnka o esowatym profilu; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszce duża ilość tłucznia kamien-

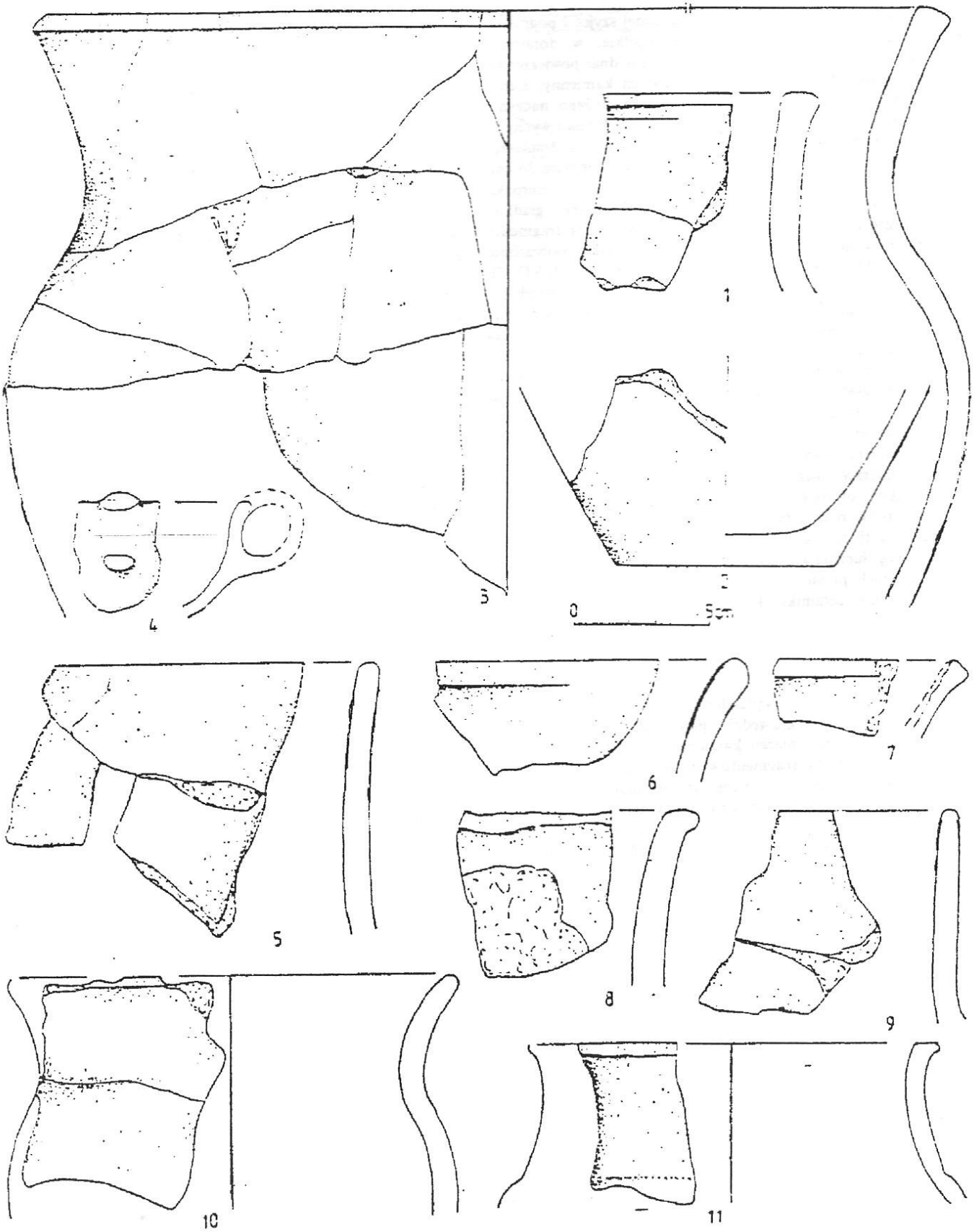

Tabl. VII. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiał z „warstwy" (1—6 — wykop 8; 7—9 — wykop 10; 10 — powierzchnia; 1 — wykop 9)

Taf. VII. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Material aus der „Schicht" (1—6 — Grabungsschnitt 8; 7—9 — Grabungsschnitt 10; 10 — Oberfläche; 11 — Grabungsschnitt 9)

Табл. VII. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из „слоя" (1—6 — раскоп 8; 7—9 — раскоп 10; 10 — поверхность; 11 — раскоп 9)

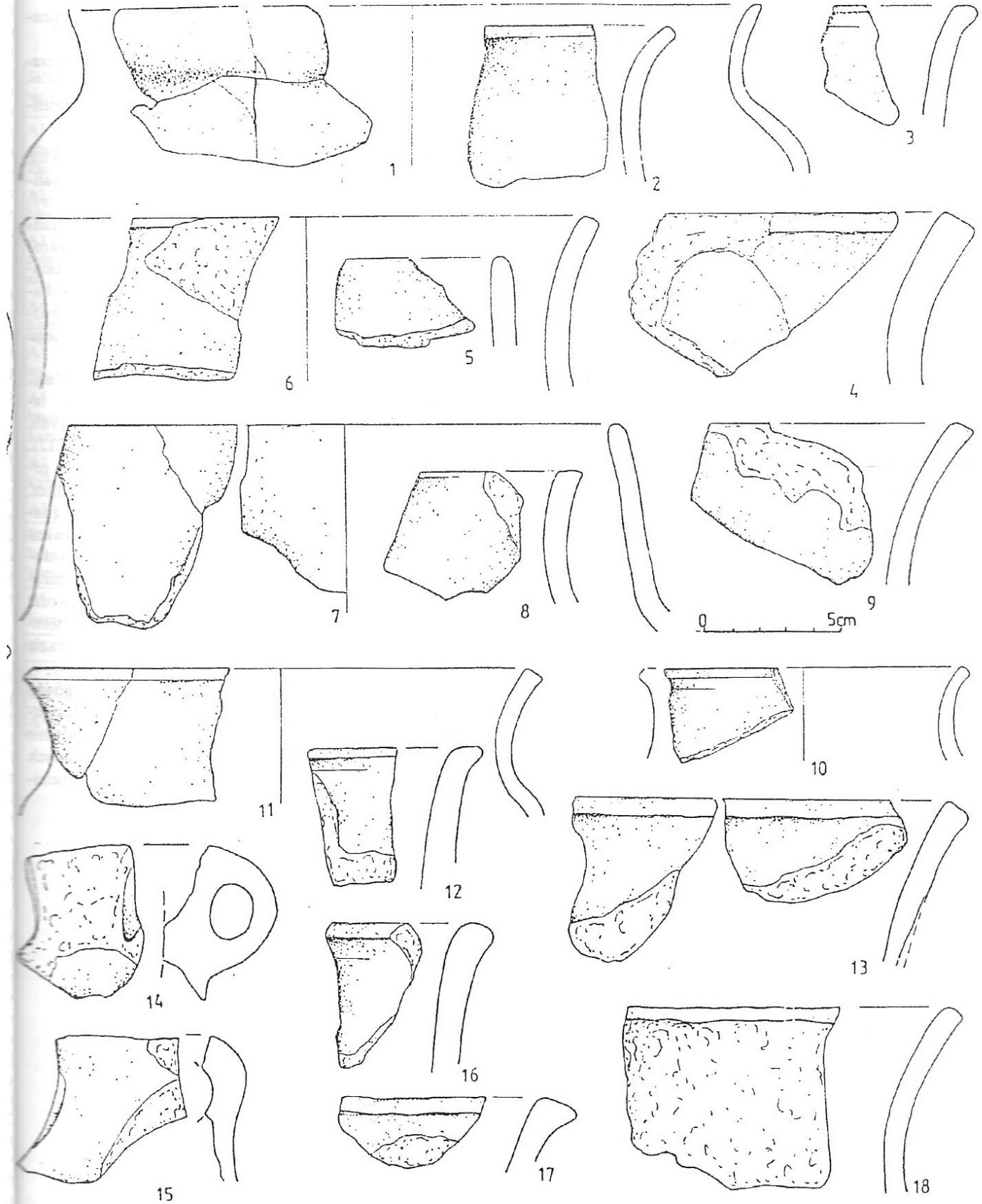

Tabl. VIII. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Materiał z „warstwy" (1—11, 14—15, 17—18 — wykop 10; 12—13, 16 — wykop 10A)

Taf. VIII. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Material aus der „Schicht" (1—11, 14—15, 17—18 — Grabungsschnitt 10; 12—13, 16 — Grabungsschnitt 10A)

Табл. VIII. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Материалы из „слоя" (1—11, 14—15, 17—18 — раскоп 10; 12—13, 16 — раскоп 10 A)

nego; średn. wylewu 16 cm, brzuśca 16 cm (tabl. VII, 10). 2. 18 fragmentów różnych naczyń, w tym: 10 fragmentów o powierzchniach szarobrunatnych, gładkich; w domieszce tłuczeń kamienny; 1 fragment o powierzchni wewnętrznej czarnej, zewnętrznej brunatnej; w domieszce tłuczeń kamienny; 1 fragment o powierzchniach szarobrunatnych, szorstkich, w domieszce tłuczeń kamienny; 6 fragmentów o zniszczonych powierzchniach.

III. ANALIZA

Technologia ceramiki

Cały zbiór ceramiki ze stan. 1 w Dylągówce liczy 2514 fragmentów, z czego 45 (1,8%) zaliczono do neolitu (prawdopodobnie kultura pucharów lejkowatych — KPL), a pozostałe 2469 (98,2%) wydają się być spójne technologicznie (i stylistycznie), stąd zaliczono je do epoki brązu.

Cały materiał ceramiczny można podzielić na następujące grupy technologiczne:

A1 — ceramika o brunatnych i szarobrunatnych powierzchniach, gładkościenna, wykonana z domieszką tłucznia kamiennego,

A2 — podobna ceramika z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego,

A3 — ceramika gładkościenna o powierzchni zewnętrznej szarobrunatnej, wewnętrznej czarnej, wykonana z domieszką tłucznia kamiennego,

A4 — podobna ceramika z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego,

A5 — ceramika obustronnie gładka, czarna, w domieszce tłuczeń kamienny, rzadziej kamienny i ceramiczny,

A6 — ceramika gładkościenna, zewnętrzna czarna, wewnętrzna brunatna, w domieszce tłuczeń kamienny,

A7 — podobna ceramika z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego,

B1 — ceramika o szorstkich, szarobrunatnych powierzchniach, w domieszce tłuczeń kamienny,

B2 — podobna ceramika z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego.

Wylicznie frekwencji poszczególnych jednostek z obiektów i warstwy zawiera tabela 1, a ich graficzną prezentację wykres z ryc. 11. Z wyliczeń tych wynika zdecydowana dominacja ceramiki grupy A (gładkościenna), wśród której dominują fragmenty szarobrunatne i brunatne (w tym nieliczne o czerwonawym zabarwieniu) wykonane z domieszką tłucznia kamiennego. Podobny układ krzywych dla obiektów i warstwy świadczy o pewnej jednolitości analizowanego zbioru.

Znajduje to potwierdzenie w przeprowadzonych wyliczeniach tzw. skróconego algorytmu datowania technologicznego (por. L. Czerniak, A. Kośko 1980, s. 274), tj. grubości ścianek naczyń (tabela 2 i ryc. 12). Tutaj notujemy dominację wartości 9 mm, oraz generalnie przewagę fragmentów o grubościach 8—12 mm. Warto odnotować obecność ceramiki grubościennej (nawet do 20 mm) i małą liczbę fragmentów cienkościennych. Wyliczenie tego algorytmu może mieć dodatkowe znaczenie, zważywszy na unikatowy charakter analizowanego zbioru. Chodzi tu o możliwości porównawcze innych zespołów ceramicznych z terenu Polski południowo-wschodniej, których na razie brak.

Już ogólny (pobieżny) przegląd ceramiki z Dylągówki pozwala stwierdzić jej odrębności w stosunku do klasycznych wzorców technologii trzcinieckiej. Chodzi tu głównie o staranniejszy wypał, różnice w zakresie stosowanych domieszek schudzających (znaczny udział tłucznia cerami-

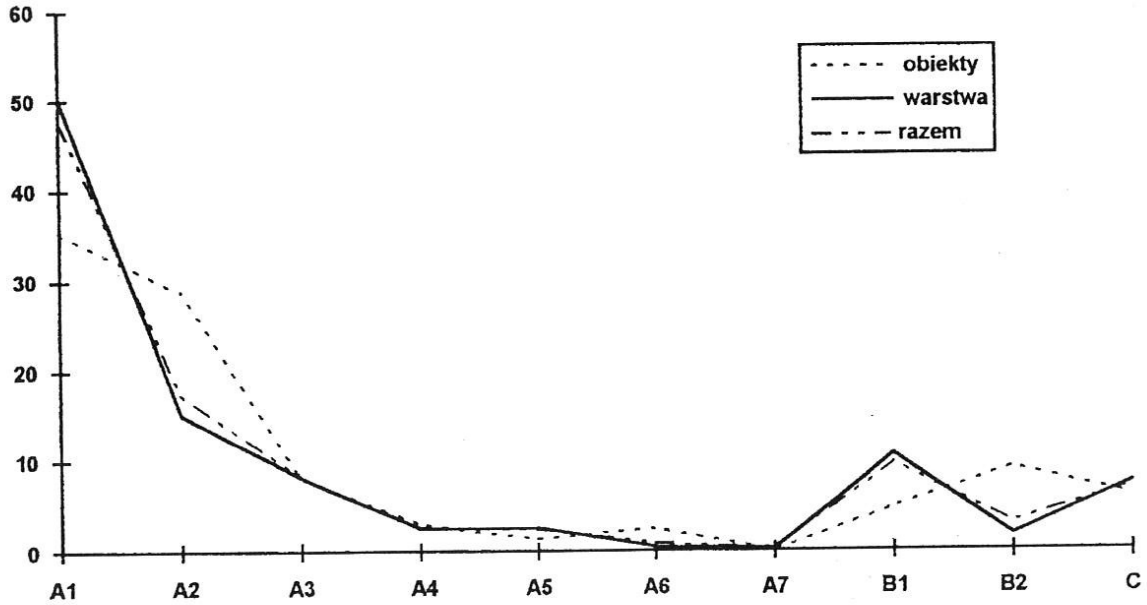

Ryc. 11. Wykres frekwencji poszczególnych grup technologicznych (wg danych z tabeli 1)
Abb. 11. Frequenzdiagramm der einzelnen technologischen Gruppen (nach Angaben aus der Tabelle 1)
Рис. 11. График встречаемости отдельных технологических грыпп (согл. данным табл. 1)

Tabela 1

Frekwencja poszczególnych grup technologicznych

Jednostki systemu technologicznego	Obiekty		Warstwa		Razem	
	N	%	N	%	N	%
A1 — szarobrunatna, gładka, tłuczeń kamienny	149	35,4	1027	50,2	1176	47,6
A2 — jw., tłuczeń kamienny i ceramiczny	121	28,8	312	15,2	433	17,5
A3 — gładka, zew. szarobrunatna, wew. czarna, tłuczeń kamienny	35	8,3	169	8,3	204	8,3
A4 — jw., tłuczeń kamienny i ceramiczny	13	3,1	53	2,6	66	22,7
A5 — obustronnie czarna, tłuczeń kamienny	6	1,4	56	2,7	62	2,5
A6 — czarna zew., brunatna wew., tłuczeń kamienny	11	2,6	10	0,5	21	0,9
A7 — jw. tłuczeń kamienny i ceramiczny	0	0	7	0,3	7	0,3
A1—7 — razem	335	79,6	1634	79,8	1969	79,8
B1 — szorstka, szarobrunatna, tłuczeń kamienny	21	4,9	221	10,8	242	9,8
B2 — jw., tłuczeń kamienny i ceramiczny	39	9,3	38	1,8	77	3,1
B1—2 — razem	60	14,2	259	12,6	319	12,9
C — ceramika nieokreślona	26	6,2	155	7,6	181	7,3
A—C — razem	421	100	2048	100	2469	100

Tabela 2

Frekwencja kolejnych klas grubości ścianek naczyń

Grubość ścianek	Obiekty		Warstwa		Razem	
	N	%	N	%	N	%
5 mm	6	1,4	9	0,4	15	0,6
6 mm	16	3,8	33	1,6	49	2,0
7 mm	41	9,7	72	3,5	113	4,6
8 mm	71	16,9	183	8,9	254	10,3
9 mm	82	19,5	407	19,9	489	19,8
10 mm	61	14,5	350	17,1	411	16,6
11 mm	36	8,5	289	14,1	325	13,2
12 mm	31	7,4	237	11,6	268	10,9
13 mm	15	3,6	169	8,3	184	7,4
14 mm	13	3,1	69	3,4	82	3,3
15 mm	10	2,4	33	1,6	43	1,7
16 mm	4	0,9	13	0,6	17	0,7
17 mm	2	0,5	7	0,4	9	0,4
18 mm	1	0,2	2	0,1	3	0,1
19 mm	0	0	2	0,1	2	0,1
20 mm	0	0	2	0,1	2	0,1
?	32	7,6	171	8,3	203	8,2
Razem	421	100	2048	100	2469	100

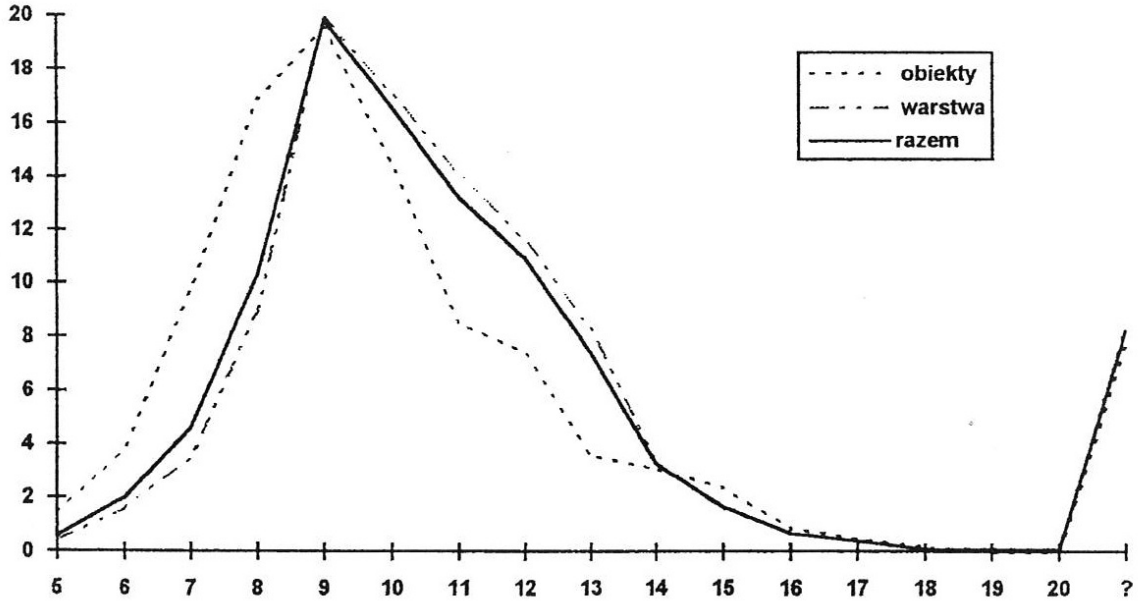

Ryc. 12. Wykres frekwencji grubości ścianek naczyń (tzw. skrócony algorytm datowania technologicznego; wg danych z tabeli 2)

Abb. 12. Frequenzdiagramm der Dicke von Gefäßwänden (sog. gekürzter Algorithmus technologischer Datierung; nach Angaben aus der Tabelle 2)

Рис. 12. График встречаемости сосудов по толщине стенок (т.н. сокращенный алгоритм технологической; согл. данным табл. 2)

cznego) oraz barwę i fakturę powierzchni. Brak np. domieszki tworzącej charakterystyczną „siateczkę spękań". Generalnie przeważa ceramika gładkościenna, ale zwraca uwagę wysoki procent naczyń o szorstkich powierzchniach. Odrębności te dotyczą i innych kultur epoki brązu, w tym zwłaszcza grupy tarnobrzeskiej, w stosunku do której jest to zbiór jeszcze bardziej cdległy.

STYLISTYKA CERAMIKI

Materiał ceramiczny z Dylągówki wydaje się więc być dość jednolity pod względem technologicznym. Można na tej podstawie przypuszczać, że także analiza form i ornamentyki potwierdzi te obserwacje, pozwalając na ustalenie pozycji chronologicznej i przynależności kulturowej zebranych zabytków. Za wyjątkiem kilkudziesięciu ułamków o cechach właściwych dla młodszej epoki kamienia — w tym fragmentu brzegu ornamentowanego odciskami stempelka w sposób typowy dla kultury pucharów lejkowatych (tabl. V, 11) — większość ceramiki posiada cechy technologiczne, morfologiczne i ornamentacyjne, spotykane w starszym i środkowym okresie epoki brązu, zwłaszcza w kulturze trzcinieckiej. To spostrzeżenie pozwala odpowiednio ukierunkować poniższą analizę.

I. Formy naczyń

1. Garnki o profilu esowatym, niekiedy z wyraźnie wyodrębnioną (podciętą) szyjką. Łagodnie uformowany brzusiec lepiej zachowanych skorup nie ma jednak tzw. „barku", typowego dla naczyń z fazy przejściowej między kulturą trzciniecką a łużycką (np. A. Rachwaniec 1985, tabl. VIII, 1, A. Matoga 1987, ryc. 4, i). Średnica wylewu jest większa od maksymalnej średnicy brzuśca, co powoduje „tulipanowaty" profil, nieco przypominający formę puchara lejkowatego. Brzegi są przeważnie zaokrąglone (tabl. VI, 3, III, 1, IV, 1), czasem lekko pogrubione (tabl. II, 6). Być może z takiego naczynia pochodzi także ułamek brzegu (tabl. V, 14). (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u 40% okazów, podczas gdy przeciętnie dla grup A i B — por. wyżej — wskaźnik ten wynosi 25%).
   Analogii do takich form nie udało się stwierdzić wśród publikowanych materiałów kultury trzcinieckiej.
2. Garnki o profilu esowatym, u których średnica wylewu i średnica brzuśca mają zbliżone wymiary. Brzegi są lekko pogrubione, wychylone na zewnątrz i skośnie ścięte, w sposób typowy dla kultury trzcinieckiej (tabl. VII, 3, VI, 1, VIII, 11).
   Oprócz większych ułamków, pozwalających zrekonstruować znaczną część profilu, należy tu zapewne zaliczyć szereg mniejszych fragmentów o różnym stopniu pogrubienia i wychylenia brzegu (tabl. VIII, 4, VIII, 18, II, 2, VII, 7, VIII, 13, VIII, 9, I, 11, VI, 2, I, 7, VIII, 8, zapewne także tabl. V, 6). (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u około 29% okazów).
   Jest to forma bardzo liczna w różnych grupach kultury trzcinieckiej, często występująca w połączeniu z ornamentem listw plastycznych, rzadziej — linii rytych. Jednak na ułamkach z Dylągówki nie stwierdzono obecności żadnego zdobienia. Na osadzie z Jakuszowic, woj. Kielce, jest to forma typowa zwłaszcza dla tamtejszej fazy Ia, datowanej na starszy i środkowy odcinek II okresu epoki brązu (J. Górski 1991, s. 36). „Trzcinieckich" brzegów nie brak także w kolejnej fazie (Ib) tego stanowiska, datowanej na przełom II i III okresu epoki brązu (J. Górski 1991a, tabl. II, 4—7, s. 76).
3. Garnki o profilu esowatym, z baniastym brzuścem i wyraźnym zwężeniem u nasady szyjki, u których średnice wylewów są nieco mniejsze, niż średnice brzuśców. Brzegi są w różnym stopniu zwężone i zaokrąglone, niekiedy lekko ścięte. Należy tu szereg większych ułamków o różnym stopniu wydętości brzuśca, zwężenia nasady szyjki i wygięcia brzegu (tabl. VI, 13, V, 3, V, 15, I, 1, VII, 10, III, 9, VIII, 1, V, 10, IV, 1, III, 3, VIII, 2, VIII, 6, III, 11), a także drobniejsze ułamki z mniejszych naczyń (tabl. III, 9, V, 13, IV, 8, VI, 7, I, 4, III, 5, IV, 3, II, 7, V, 7, V, 1, IV, 4, zapewne także tabl. II, 4 i VI, 4). (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u około 47% okazów — co nakazuje brać pod uwagę możliwość istnienia pewnych odrębności lokalnych).
   Podobne naczynia stanowią rzadkość wśród materiałów z osady w Jakuszowicach (J. Górski 1991, tabl. XLIII, 13, LVI, 7) i występują w fazie Ib oraz w fazie II, która jest datowana na „pierwszą część środkowego okresu epoki brązu" (J. Górski 1991a, tabl. II, 1,3, III, 29, s. 76). Naczynie takiej formy (jak tabl. VI, 10) znane jest z osady w Żurawcach, woj. Zamość (H. Taras 1995, tabl. L, 7), skąd pochodzi także naczynie o esowatym profilu (jak tabl. V, 3 lub I, 1), ale o „trzcinieckim" brzegu (H. Taras 1995, tabl. LV, 1). Stanowisko z Żurawiec jest łączone z późną i schyłkową fazę kultury trzcinieckiej (H. Taras 1995, s. 90, zestawienie XII), przy czym początek tej ostatniej jest datowany „najwcześniej na pierwszą połowę III okresu EB", a mogła ona „przetrwać nawet do końca III okresu EB" (tamże, s. 88, s. 92).
4. Garnki — lub może raczej wazy — o profilu zbliżonym do esowatego. Szyjka na ogół wyraźnie odcina się od brzuśca i ma przebieg lekko łukowaty, zbliżony do prostego. Brzegi wylewów ufromowane są w charakterystyczny sposób, są jakby „wyciągnięte" na zewnątrz i przeważnie lekko spłaszczone od góry (tabl. II, 3, III, 18, IV, 9, VII, 1, V, 4, II, 9; zapewne też tabl. II, 1 i VIII, 10). Liczne są także drobne ułamki samych brzegów, na ogół z naczyń o lekko rozchylonej szyjce (tabl. I, 3, V, 5, IV, 2, VIII, 3, VIII, 12, VII, 8, VI, 11, III, 10, I, 18), przy czym w wypadku niektórych szczególnie mocno wychylonych okazów należy liczyć się z możliwością, że pochodzą z garnków o profilu zbliżonym do puchara lejkowatego. (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u ok. 29% okazów).
   Można wspomnieć, że „wyciągnięte" brzegi publikowane wśród zabytków pozyskanych przy wy-

kopaliskach w Jaśle i uważane za rezultat wpływów kultury Otomani są w szczegółach nieco inne, gdyż pochodzą z naczyń o szyjce cylindrycznej lub zwężonej stożkowato i często mają karbowane krawędzie (J. Gancarski 1988, s. 69, ryc. 5: 4, 7, 9). W Jakuszowicach tak uformowane brzegi występują niezbyt często. Można tu wskazać ułamek stanowiący odległą analogię do skorupy z Dylągówki, ilustrowanej na tabl. VI, 11, a także brzeg pionowy, „wyciągnięty" na zewnątrz (J. Górski 1991, tabl. XXIX, 5, XXXIII, 8). Ułamki te pochodzą odpowiednio z odcinków VIII i IX, obejmujących trzecią, najpóźniejszą strefę osady, przypisywaną fazie II (J. Górski 1991, s. 31—36). Wśród zabytków z Nowej Huty-Mogiły A. Rachwaniec (1985) nie publikuje form z brzegami tego rodzaju, zaś J. Górski ilustruje garnek o profilu ogólnie podobnym do ułamka z tabl. IV, 9, ale bez charakterystycznie wyciągniętego brzegu (J. Górski 1993, tabl. X, 14). Stosunkowo najbliższy profilom ułamków z Dylągówki jest okaz z ob. A47 w Nowej Hucie-Mogile, umieszczanego „na pograniczu zespołów typu A3 i B" z tego stanowiska, a więc — jak można wnioskować z rozważań autora — między BB i BC (J. Górski 1994, ryc. 5, 14, s. 87, 90). Podobny profil ma także ułamek naczynia z Nowej Huty-Pleszowa, stan. 49, znaleziony na złożu wtórnym (J. Górski 1995, tabl. I, 8). Wydaje się natomiast, że takich brzegów nie ma wśród materiałów z Lubelszczyzny, wykorzystanych przez H. Taras (1995).

5. Garnek — lub waza — o profilu zbliżonym do esowatego. Stożkowata szyjka wyraźnie odcina się od brzuśca i ma przebieg lekko łukowaty. Brzeg wylewu jest „wyciągnięty" na zewnątrz i płasko ścięty (tabl. VII, 11). Być może z podobnych naczyń pochodzą i inne ułamki (tabl. I, 9, III, 4). (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u 33% okazów.)
Nieco podobny profil ma ułamek naczynia ze zbiorowego grobu szkieletowego nr 114 w Bocheńcu, woj. Kielce, wykazującego tradycje kultury trzcinieckiej, datowanego na I połowę III okresu epoki brązu (A. Matoga 1987, ryc. 5, f, s. 129).
Pojedyncze ułamki z Jakuszowic mają profil zbliżony do okazu z Dylągówki, ilustrowanego na tabl. III, 4 (por. J. Górski 1991, tabl. XXIII, 5, XXVII, 9). Pochodzą one z odcinków VII i VIII, łączonych odpowiednio z drugą i trzecią strefą stanowiska, tj. z fazami Ib i II (J. Górski 1991, s. 31—36).

6. Inne ułamki brzegów „wyciągniętych" na zewnątrz, niekiedy pogrubione, o różnym stopniu wychylenia, pochodzące z naczyń, których forma nie jest możliwa do odtworzenia (tabl. I, 10, VIII, 17, VI, 6, III, 12, VIII, 16, IV, 5; nieco podobne tabl. I, 19 i II, 5). (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u ok. 38% okazów).
Odległa analogia do okazów o pogrubionym brzegu pochodzi z Jasła (J. Gancarski 1988, ryc. 10, 21). Inny przykład można wskazać w Jakuszowicach, wśród materiałów z ob. 41, znajdującego się na granicy odcinków II i III, a więc w pierwszej, najstarszej strefie osady (J. Górski 1991, tabl. XLIII, 12, s. 31—36, 73).

7. Przypuszczalnie wazy lub amfory, zapewne o baniastym brzuścu. Szyjka jest tu cylindryczna lub lekko stożkowata. Brzegi zaokrąglone (tabl. VIII, 5, VI, 9, VII, 9, VIII, 7, być może także tabl. VIII, 5). (Wśród wymienionych ułamków domieszka ceramiczna wystąpiła u 20% okazów).
Przykłady naczyń z cylindryczną szyjką znane są z Nowej Huty-Mogiły (A. Rachwaniec 1985, tabl. XI, 4), oraz z Jakuszowic, gdzie są uznawane za charakterystyczną formę fazy II (J. Górski 1991, tabl. XXX, 1—2, XL, 6, s. 36). Okaz z lekko stożkowatą szyjką został jednak zilustrowany już wśród znalezisk typowych dla fazy Ia (J. Górski 1991a, tabl. I, 17).
Okaz z lekko stożkowatą szyjką (tabl. VIII, 7) znajduje prawdopodobnie (kształt brzuśca naczynia z Dylągówki nie jest znany) analogie w Nowej Hucie-Mogile, w ob. B38 i A80 (J. Górski 1993, tabl. IV, 11, III, 17), które zostały zaliczone do zespołów typu B i datowane na fazę BC (J. Górski 1994, s. 81, 90).

8. Czerpak z uchem, prawdopodobnie półkulistej formy (tabl. VII, 4). Wydaje się nie posiadać analogii wśród publikowanych okazów, gdyż czerpaki z Jakuszowic mają przeważnie mniej lub bardziej ostry załom (J. Górski 1991, tabl. LVI, 8).

9. Przypuszczalnie misy lub czerpaki o ściankach pionowych lub lekko zagiętych do środka (tabl. VI, 10, VI, 12).
Półkulista misa o łukowatym profilu i zwężającym się brzegu znana jest z Jakuszowic (J. Górski 1991, tabl. XXXIII, 14), gdzie jest łączona z trzecią strefą osady, tj. fazą II (J. Górski 1991a, tabl. IV, 10).

10. Placek-talerz (tabl. IV, 7).
Ułamki placków znane są z Jakuszowicach z ob. 94, który wystąpił na odc. VI, tj. w drugiej strefie osady, z fazy Ib (J. Górski 1991, tabl. LI, 1, s. 31—36, s. 78), oraz z Nowej Huty-Mogiły, m.in. z ob. 53, 1a (J. Górski 1993, s. 70), a także z wzmiankowanej osady w Żurawcach (H. Taras 1995, tabl. LI, 1—3).

II. Ucha i ornamentyka

1. Taśmowate ucha pionowe wystąpiły w Dylągówce w odmianie węższej, na maksymalnej wydętości brzuśca naczynia nieokreślonej formy (tabl. I, 24), i szerszej, prawdopodobnie także na brzuścu (tabl. VIII, 14—15).
Analogie do pierwszej odmiany znane są z Nowej Huty-Mogiły, z ob. B87 (J. Górski 1993, tabl. VI, 13), zaliczonego do zespołów grupy B datowanej na BC (J. Górski 1994, tabela IV, s. 81, 90). Druga odmiana ma analogie w Jakuszowicach (J. Górski 1991, tabl. I, 3), w drugiej strafie osady, tj. w fazie Ib (J. Górski 1991a, tabl. II, 20—22).

2. Ucho poziome, lekko rożkowate, zagięte do góry (tabl. II, 8) nie ma dobrych odpowiedników. Pewne analogie, umieszczone jednak zawsze w górnej strefie naczyń „trzcinieckich", pochodzą z Rzeszowa-Baranówki (W. Blajer 1985, ryc. 4,4, 5,1), z Nowej Huty-Mogiły

(A. Rachwaniec 1985, tabl. XXXIV, 1), oraz z drugiej strefy osady w Jakuszowicach (J. Górski 1991a, tabl. II, 5).

3. Listwy plastyczne daszkowate, pojedyncze, umieszczone zapewne na brzuścu naczynia (tabl. III, 7, V, 12), występują we wszystkich trzech strefach osady w Jakuszowicach (J. Górski 1991a, tabl. I—III).
4. Listwy plastyczne daszkowate, podwójne, umieszczone na brzuścu (tabl. I, 5) znane są w Jakuszowicach w fazach Ia i Ib (J. Górski 1991a, tabl. I—II).
5. Wąski poziomy żłobek u nasady szyjki (tabl. I, 17) znany jest we wszystkich strefach osiedla w Jakuszowicach (J. Górski 1991a, tabl. I—III).
6. Żłobki pionowe występują na maksymalnej wydętości brzuśca niewielkich cienko- lub średniościennych naczyń. Mogą się przy tym znacznie różnić szerokością — w granicach 2—7 mm (tabl. I, 2, IV, 11, V, 9). Zdobienie tego rodzaju pojawia się licznie w Jakuszowicach wśród ceramiki charakterystycznej dla strefy trzeciej tej osady, a brak go wśród materiałów strefy pierwszej i drugiej (J. Górski 1991a, tabl. III, 22—25, 28,30). Znane jest także z Nowej Huty-Mogiły, stan 55, np. z ob. 21, 70, 228 i 27a (A. Rachwaniec 1985, tabl. II, 5, IX, 2—3, XVII, 7, XXIV, 2), ob. 85, gdzie uważane jest za cechę zamykającą „sekwencję rozwojową ceramiki KT" (J. Górski 1992, ryc. 3, 1,6, s. 64), oraz z Nowej Huty-Pleszowa, stan. 49, ob. 32 (J. Górski 1992, ryc. 4, 1,3). Natomiast wśród ostatnio publikowanych materiałów z Lubelszczyzny uwzględniony został ułamek z warstwy kulturowej na stan. 3 w Kazimierzowie, woj. Lublin, łączonym z fazą schyłkową kultury trzcinieckiej (H. Taras 1995, tabl. XXXI, 4, s. 90 zestawienie XII).

Warto podkreślić, że w Dylągówce niewiele jest typowo trzcinieckich profili i równie mało plastycznej ornamentyki. Brak jest ułamków sit, nie stwierdzono także naczyń z „barkiem". Lokalną cechą wydaje się być obecność naczyń o lekko rozchylonych szyjkach, niekiedy wyraźnie odcinających się od brzuśca, z brzegami „wyciągniętymi na zewnątrz" (por. „Formy" 4—6).

Inne zabytki

Zabytki nieceramiczne reprezentują kamienne rozcieracze i wytwory krzemienne. Te pierwsze, znane w 6 egzemplarzach, reprezentują na ogół kuliste formy o średnicy kilku cm. Wystąpiły one w kontekście dominujących na stanowisku materiałów ceramicznych. Nie ma więc powodu, aby nie łączyć ich właśnie z nimi. Są to zabytki o interkulturowej formie, stąd trudno o konkretne ustalenia chronologiczne. Wiążą się one zapewne z zajęciami gospodarczymi (najpewniej rolniczymi) mieszkańców osady.

Nieco więcej można powiedzieć o zabytkach krzemiennych. Spośród 6 takich wytworów dwa zostały wykonane z krzemienia jurajskiego i jeden z wołyńskiego. Pozostałych nie można określić, a są to odłupek, łuska i fragment tłuka. Pod względem typologicznym istotne są, fragment wióra, retuszowany odłupek, a zwłaszcza łuszczeń z sierpa (ryc. 10). Retuszowane odłupki i łuszczenie są najpospolitszymi formami narzędziowymi, wyróżnianymi w krzemieniarstwie kultury trzcinieckiej (H. Taras 1995, s. 81). Nie dziwi więc występowanie ich wśród materiałów z analizowanej osady.

IV. WNIOSKI

Na podstawie przytoczonych analogii rysuje się możliwość datowania stanowiska w Dylągówce na czasy odpowiadające trzeciej strefie (tj. fazie II) osady z Jakuszowic i schyłkowej fazie kultury trzcinieckiej na Lubelszczyźnie. Przemawia za tym obecność garnków esowatych i waz o cylindrycznej lub lekko stożkowatej szyjce, a także ułamków mis i placków-talerzy („Formy" 2, 7, 9—10), oraz ornamentu pionowych żłobków na brzuścach naczyń („Ucha i ornamentyka" 6). Nie przeczą temu także wazy z „wyciągniętym" na zewnątrz brzegiem i ułamki podobnie uformowanych brzegów („Formy" 4—6), a także znalezione w Dylągówce ucha („Ucha i ornamentyka" 1—2). Stosunkowo rzadkie występowanie typowych dla kultury trzcinieckiej profili („Formy" 2) i zdobnictwa („Ucha i ornamentyka" 3—5) może przemawiać za późną pozycją chronologiczną osady. Z pewną ostrożnością wolno przyjąć, że proponowane datowanie odpowiada I połowie III okresu epoki brązu, czyli fazie BD.

Z analizy rozrzutu materiału zabytkowego w wykopach (ryc. 13) wynika potwierdzenie obserwacji z prospekcji powierzchniowej o stosunkowo małej powierzchni stanowiska. Zajmuje ono w przybliżeniu owal o średnicach 32 x 21 m. Największe zagęszczenie materiału występuje w centralnej partii. Ceramika znaleziona poza obiektami, które należy uznać za znacznie zniszczone, pochodzi zapewne właśnie z tej destrukcji. Mamy więc tu do czynienia z niewielką osadą, użytkowaną chyba przez niezbyt długi czas. Tłumaczyłoby to zwartość technologiczną i stylistyczną całego materiału ceramicznego. Niewielka ilość materiałów starszych — kultury pucharów lejkowatych — świadczy o użytkowaniu tego miejsca również we wcześniejszym okresie.

Osada z Dylągówki reprezentuje zapewne miejscową odmianę schyłkowej fazy kultury trzcinieckiej. Jednak dopiero dalsze badania na innych stanowiskach pozwolą dać odpowiedź na pytanie, czy materiały odkryte w Dylągówce są typowe dla szerszej strefy Pogórza Dynowskiego. Mają one jednak istotne znaczenie w rozpatrywaniu panujących tu w epoce brązu stosunków kulturowych. Do tej pory brak było większych serii materiałów (poza ceramiką z badań powierzchniowych), które można by było powiązać z kulturą trzciniecką (por. W. Blajer 1985, s. 61 n., zwłaszcza ryc. 1—2), a więc czasami poprzedzającymi stosunkowo nieźle rozpoznane osadnictwo wczesnej fazy grupy tarnobrzeskiej (M. Gedl 1989, s. 305 n., zwłaszcza ryc. 1), z cmentarzyskiem w Bachórzu-Chodorówce na czele (M. Gedl 1994). Nie mniej istotny może być ewentualny związek z materiałami starszymi z wczesnego i starszego (?) okresu brązu, łączonych tradycyjnie z kulturami postsznurowymi. Z obserwacji dokonanych w czasie ba-

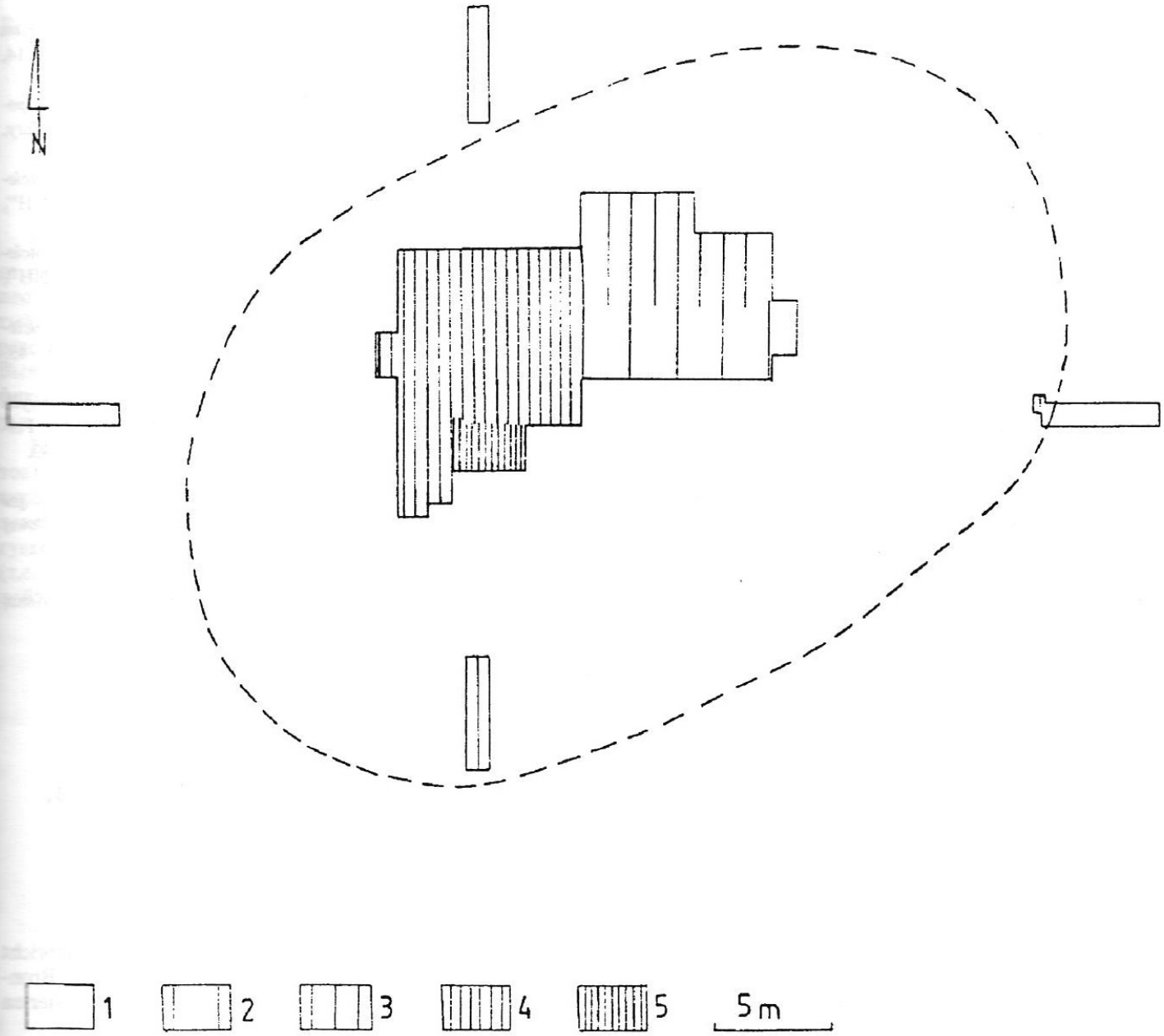

Ryc. 13. Dylągówka, woj. Rzeszów, stan. 1. Średnia ilość ceramiki przypadająca na 1 m kw. powierzchni eksploracyjnej w poszczególnych wykopach; linią przerywaną zaznaczono hipotetyczny zasięg stanowiska
1 — brak materiału zabytkowego
2 — bardzo mała ilość ceramiki (do 1 fragmentu na 1 m kw.)
3 — mała ilość (do 10 fr. na 1 m kw.)
4 — duża ilość (20—40 fr. na 1 m kw.)
5 — bardzo duża (powyżej 40 fr. na 1 m kw.)

Abb. 13. Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów, Fundstelle 1. Mittlere Keramikmenge auf 1 m² explorierter Oberfläche in den einzelnen Grabungsschnitten; mit der gestrichelten Linie wurden hypothetische Grenzen der Fundstelle markiert
1 — kein Fundmaterial
2 — sehr kleine Keramikmenge (bis 1 Fragment/1 m²)
3 — kleine Menge (bis 10 Fragment/1 m²)
4 — große Menge (20—40 Fragmente/1 m²)
5 — sehr große Menge (über 40 Fragmente/1 m²)

Рис. 13. Дыльонгувка, воев. Жешов, пам. 1. Среднее количество керамики, приходящееся на I кв. м исследованной площади в отдельных раскопах; пунктиром обозначена предполагаемая граница памятника
1 — отсутствие находок
2 — очень малое количество керамики (до I фрагмента на I кв.м)
3 — малое количество (до 10 фр. на I кв.м)
4 — большое количество (20—40 фр. на I кв.м)
5 — очень фольшое количество (более 40 фраг. на I кв.м)

dań powierzchniowych AZP na Pogórzu Dynowskim wynika istotna rola osadnictwa właśnie tego czasu w całym regionie.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

Blajer W.

1985 *Stan badań nad południowym zasięgiem kultury trzcinieckiej*, „AAC", t. 24, s. 61—88.

Czerniak L., Kośko A.

1980 *Zagadnienie efektywności poznawczej analizy chronologicznej ceramiki na podstawie cech technologicznych*, „APolski", t. 25, s. 247—280.

Gancarski J.

1988 *Wstępne sprawozdanie z badań osady trzciniecko-otomańskiej na stanowisku nr 29 w Jaśle, województwo krośnieńskie*, „AAC", t. 27, s. 61—83.

Gedl M.

1989 *Zespół osadniczy grupy tarnobrzeskiej w Bachórzu-Chodorówce, woj. przemyskie* [w:] Grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej, Rzeszów, s. 305-324.

1994 *Cmentarzysko z epoki brązu w Bachórzu-Chodorówce*, Kraków.

Górski J.

1991 *Osada kultury trzcinieckiej w Jakuszowicach*. Cz. I, Kraków.

1991a *Tendencje rozwojowe ceramiki kultury trzcinieckiej na przykładzie osady w Jakuszowicach*, „MANH", t. 14, s. 69—82.

1992 *Uwagi o schyłkowych fazach kultury trzcinieckiej i początkach kultury łużyckiej na terenie Nowej Huty*, „MANH", t. 15, s. 63—72.

1993 *Osada kultury trzcinieckiej i łużyckiej w Nowej Hucie-Mogile, stan. 55. Analiza materiałów. Cz. I*, „MANH", t. 16, s. 55—102.

1994 *Osada kultury trzcinieckiej i łużyckiej w Nowej Hucie-Mogile, stan. 55. Analiza materiałów. Cz. II*, „MANH", t. 17, s. 65—113.

1995 *Osada z II i III okresu epoki brązu w Nowej Hucie-Pleszowie, stanowisko 49*, „MANH", t. 18, s. 25—43.

Matoga A.

1987 *Problem przynależności kulturowej grobów szkieletowych z Bocheńca, woj. kieleckie*, [w:] Kultura trzciniecka w Polsce (Materiały z Sympozjum), Kraków, s. 119—142.

Rachwaniec A.

1985 *Materiały archeologiczne ze starszego okresu epoki brązu oraz kultury łużyckiej z rejonu Kopca Wandy w Nowej Hucie-Mogile*. „MANH", t. 9, s. 89—191.

Taras H.

1995 *Kultura trzciniecka w międzyrzeczu Wisły, Bugu i Sanu*, Lublin.

Wojciech Blajer, Sylwester Czopek

Die Siedlug aus dem Anfang der mittleren Periode der Bronzezeit in Dylągówka, Wojewodschaft Rzeszów (Fundstelle 1)

Zusammenfassung

Im Beitrag werden die infolge der Ausgrabungsarbeiten im Jahre 1995 freigelegten Materialien dargestellt. Es handelt sich um 156 m² der Fundstelle mit 9 Objekten und zahlreichen Keramikfunden — hauptsächlich aus zerstörten Gruben und der sog. Kulturschicht. Die Objekte bildeten zerstörte Gruben (dokumentiert werden lediglich ihre unteren Partien), welche man gewöhnlich auf Siedlungen entdeckt.

Die Grundlage für chronologisch-kulturelle Bestimmungen bildet der reiche keramische Inventar — 2469 Fragmente. Auf Grund der Analogie eröffnet sich die Möglichkeit, die Siedlung in Dylągówka auf die Zeit zu datieren, die der dritten Zone (d.H. der Phase II) der Siedlung aus Jakuszowice und der Ausgangsphase der Trzciniec-Kultur auf dem Gebiet um Lublin entspricht. Das entspricht annähernd dem ersten Teil der dritten Periode der Bronzezeit (=BD). Zu betonen wäre, daß die analysierten Quellen im Südostpolen eine Ausnahme bilden.

Aus der Analyse der Zerstreuung des Fundmaterials in den Ausgrabungen ergibt sich, daß die Siedlung eine relativ kleine Fläche umfaßte — ein 32 x 21 m großes Oval. Die größte Menge der Fundmaterialien befand sich in seinem zentralen Teil. Es war demnach eine kleine, nicht lange funktionierende Siedlung. Das erklärt technologische und stilistische Zusammenhänge des ganzen Keramikkomplexes. Eine kleine Menge von älteren Materialien — der Trichterbecherkultur — zeugt davon, daß die Siedlung auch in der früheren Zeit bewohnt worden war.

Войцех Бляйер, Сыльвэстэр Чопэк

Поселение начала среднего (?) этапа эпохи бронзы в Дыльонгувке, воев. Жешовское (памятник I)

Резюме

В статье представлены материалы, открытые в ходе раскопок, предпринятых в 1995 году. Исследована площадь 156 кв. м, где обнаружено 9 объектов и богатый комплекс керамики, происходящей, главным образом, из уничтоженных ям и т.н. культурного слоя. Выявленные объекты значительно повреждены (зафиксированы только их нижние части) ямами, которые обнаружены на поселениях.

Богатый керамический инвентарь (2469 фрагментов) является основанием для культурно-хронологических определений. На основании аналогий представляется возможным датироват памятники в Дыльонгувке периодом, соответствующим третьему этапу (т.е. фазе II) поселения в Якушовицах и заключительной фазе тшцинецкой культуры на Любельшине. Это приблизительно соответствует первой части III этапа эпохи бронзы (= BD). Следует подчеркнуть исключительный характер рассматриваемых источников в масштабе всей юго-восточной Польши.

Из анализа разброза находок в пределах раскопов следует, что поселение занимало относительно небольшую площадь, близкую к овалу диаметром 32 x 21 м. Наибольшая концентрация находок выступила в его центральной части. Вероятнее всего, это было небольшое поселение, функционирующее не очень длительное время. Объясняет это технологостилистический характер керамического комплекса. Незначительное количество ранних материалов — культуры воронковидных сосудов — свидетельствует об использовании этого места также и на раннем этапе.